

Bewaar het Pand

Uitgave tot bevordering van de handhaving der oude Gereformeerde beginselen

MEDITATIE

Gekomen om het leven en overvloed te brengen

Johannes 10:10b

Als de grote Profeet en Leraar onderwijst Christus steeds over het doel van Zijn komst op deze aarde. Iedere keer laat Hij in Zijn onderwijs daar iets van zien. Het gaat er de Heere steeds weer om om ons een goede gedachtegang te geven over het doel van Zijn komst. Steeds probeert Hij misverstanden en verkeerde beeldvorming te voorkomen. Zo zegt Hij bijvoorbeeld: "Ik ben niet gekomen om gediend te worden, maar om te dienen" of: "Meent gij dat Ik gekomen ben om vrede te geven op de aarde? Neen, zeg Ik u, maar veeleer verdeeldheid." Op een andere plaats zegt Hij: "Ik ben een Licht in de wereld gekomen, opdat een iegelijk die in Mij gelooft in de duisternis niet blijve."

In bovenstaande tekst uit de bekende passages over De goede Herder, gaat de Heere opnieuw iets tonen van de doelstelling van Zijn komst. Hier zegt Hij, nadat Hij heeft gezegd dat Hij de Deur is, dat Hij gekomen is opdat zij het leven hebben en overvloed hebben. Wie zijn die "zij"? Dat zijn degenen, die door Hem, de Deur, ingaan. Hij spreekt hier over de schaapskooi. De deur van de schaapskooi is van groot belang. Achter die deur waren de schapen veilig. We moeten denken aan een open ruimte, omringd door een muur, waarin een deur of opening was aangebracht. De herder bracht daar 's avonds de schapen en liet ze aan de deurwachter over. 's Morgens riep hij zijn schapen. Er waren vaak meer dan één kudde in de stal. Iedere herder riep zijn eigen schapen en liep voor hen heen om ze de weg te wijzen en te beschermen. In de gelijkenis spreekt de Heere over dieven, rovers en roofdieren (wolven). De schapen zijn achter die omheinde ruimte veilig, want de deur,

die toegang verleent tot die omheinde ruimte wordt door de herder (of de deurwater) ingenomen. Niets en niemand kan om hem heen. Hij bewaakt de ingang en hij is eigenlijk de ingang. Welnu, zo zegt Christus: "Ik ben de Deur". "Indien iemand door Mij ingaat, die zal behouden worden en hij zal ingaan en uitgaan en weide vinden." De dieven komen alleen maar om te stelen, te slachten en te verderven. Maar... "Ik ben gekomen opdat zij het leven hebben en overvloed hebben."

Twee dingen noemt de Heere om het doel van Zijn komen aan te duiden. Leven en overvloed. Iemand maakte het tot één: leven in overvloed of overvloedig leven. Op zich niet verkeerd, maar toch wordt het door de Heere heel duidelijk in twee elementen aangegeven. Leven en overvloed. De Heere is gekomen opdat zij het leven hebben. Zij waren nl. het leven kwijt. We hebben het leven verloren. Hoe komt dat? We hebben ons van God onze Schepper, de Springader des levens, losgemaakt in het paradijs. Daardoor is de dood gekomen en doorgedaan tot alle mensen.

Geestelijk dood, dood door de zonden en de misdaden. Uitlopend op de lichamelijke dood en de eeuwige dood. Christus gekomen opdat zij leven hebben. Ja, het staat in het oorspronkelijke zonder lidwoord. Leven ontvangen in die dood. Van doden is geen enkele verwachting. Maar Hij, Christus, Gods Zoon is gekomen opdat zij het leven hebben. Hij moest daar als Borg en Middelaar Zelf het leven voor afleggen. Hij moest sterven, terwijl Hij nooit iets zondigs had gedaan. Hij moest de dood in, opdat zij het leven zouden hebben. Heerlijk is daarom de boodschap van Pasen! Hij, Christus Jezus, de goede Herder, is de Overwinnaar van dood en graf. Hij heeft de dood overwonnen, verslonden tot overwinning. Daardoor kan er leven ontvangen

worden. Wie door een waar geloof aan Hem verbonden wordt, ontvangt het leven. Leven aan de ziel. Christus zegt: "Ik leef en gij zult leven". Ja, Zijn overwinning is zo groot en krachtig dat Hij kan zeggen: "Ik ben de Opstanding en het Leven, wie in Mij gelooft zal leven, al ware hij ook gestorven." Jesaja reeds profeteerde: "Hoor en uw ziel zal leven."

U vraagt: hoe moet dat met mij? Hoe kan ik, dode zondaar, ooit tot dat leven komen? Zijn Woord is levenwekkend. Door Zijn Woord maakt Hij zondaren van dood levend. Hij wil door Zijn Heilige Geest Zijn Woord gebruiken als het zaad van de wedergeboorte. Wat dwaas dan om bij dat Woord vandaan te gaan, om de Bijbel dicht te laten, om de prediking van dat Woord te laten voor wat het is. Er klinkt zelfs de heerlijke belofte dat doden zullen horen de stem des Zoons Gods en die ze gehoord hebben, zullen leven!

En, zegt de Heere: zij zullen overvloed hebben. Net zoals we in onze taal kennen de stellende, de vergelijkende en de overtreffende trap: veel, meer, meest, zo is het ook in het Grieks. Het woord over overvloed komt dan ook vanuit dat "veel, meer, meest": een overvloed hebben van.

De Heere is gekomen niet om mondjesmaat te geven, neen, bij Hem is er overvloed. In het paradijs was er ruimte en overvloed. We wandelden met God, een wonderbare wereld van overvloed stond ter beschikking. Maar dat alles zijn we kwijtgeraakt door de zonde. Daarom is Christus, Gods Zoon gekomen om die verloren overvloed weer te geven. De Heere schenkt mild en overvloedig. Heeft u wel eens iets van Zijn heil mogen proeven? Wat heeft u dan een ruimte en overvloed gevoeld! Wat kunnen wij mensen toch vaak karig denken van God. Maar bij Hem is een volheid van genade. Wie het leert dat hij zalig kan worden door genade, zal het zeg-

gen: nu het voor mij kan, nu kan de hele wereld zalig worden.

U kent vast wel die mooie uitdrukking: De Heere wordt van het geven niet minder en van het inhouden niet rijker. In de veelheid der onderdanen, maar ook in de overvloed die Zijn onderdanen door genade mogen ontvangen, ligt de heerlijkheid van deze Koning.

Wat wordt er vaak, ten onrechte, minachtend gesproken over onze gereformeerde belijdenisgeschriften.

Alsof ze de waarheid Gods maar heel versmald weergeven. Wie ze kent en leest weet wel beter. Want ook zij getuigen van die overvloed van genade. Wat wordt er bijvoorbeeld van God gezegd in artikel 1 van de NGB? Hij is volkomen wijs, rechtvaardig goed en een zeer overvloedige Fontein van alle goed! Wat zeggen de Dordtse Leerregels over de dood en de offerande van Christus? Ze zijn van

oneindige kracht en waardigheid, overvloedig genoegzaam tot verzoe-ning van de zonde der ganse wereld! Wat leert de Heidelbergse Catechismus over "onze Vader, Die in de hemelen zijt"? Dat wij van Zijn hemelse majesteit niet aards moeten denken maar van Zijn almachtigheid alle nooddrift des lichaams en der ziel verwachten!

Overvloed betekent ook dat er perspectief is voor de toekomst. In de voorraadschuren van de Meerdere Jozef ligt genoeg om te kunnen leven en te sterven. De Heere zal als de goede Herder voor Zijn schapen zorgen. Ze zullen weide vinden, voedsel voor ziel en lichaam. Ook in dure tijd en hongersnood. Hij zal wegen vinden, waarlangs hun voet kan gaan. Bij Hem zijn er uitkomsten ook tegen de dood. Bij Hem is balsem uit Gilead. De Heere schenkt kracht naar kruis. Al wordt de doorn uit het vlees niet altijd weggenomen, Hij geeft wel genade om het te dragen. Is 't waar of niet? God de Heere, zo goed zo mild, is ten allen tijde een Zon en Schild. Hij zal genade en ere geven en hun 't goede niet in nood onthouden ... zelfs niet in de dood! Zo kunnen ze van kracht tot kracht steeds voortgaan. Want ... uit Zijn volheid ontvangen ze allen ook genade voor genade.

Psalm 145 zegt: Zij zullen uit de volheid van 't gemoed, gedachtig aan de milde overvloed van Uwe gunst, die roemen bij elkeen en juichen van al Uw gerechtigheeden. De Heere schenkt Zijn kinderen die overvloed opdat zij er ook anderen op zouden wijzen. Ze mogen Hem aanwijzen en aanprijzen. Allen, die dat leven kennen, zullen de

duivel en de wereld er niet één gunnen, maar juist wel aan de Heere. Dat zijn gunnende mensen. Zoals de apostel sprak: "Wij dan wetende de schrik des Heeren, bewegen de mensen tot het geloof. De liefde van Christus dringt dan. Overvloed ontvangen om ook anderen uit die overvloed te doen delen.

Bedenk wat het Christus Zelf heeft gekost om voor Zijn volk overvloed te verwerven! Hij moest geslagen en verdrukt worden. Hij moest honger en dorsten. Hij moest van God en verlaten en verdrukt worden. Hij moest als de Man van smarten de weg gaan naar het kruis. Tot een vloek worden opdat er voor hen overvloed zou zijn. Het komen tot Hem is nu nodig om in dat leven en die overvloed te delen. Hoe kunt u, hoe kan jij zo'n rijk, overvloedig leven ontvangen? Hoor naar Zijn stem. Wedergeboorte, bekering en geloof wil Hij werken. Hij komt niet met lege handen. Hij is gekomen opdat zij leven hebben en overvloed hebben. Wat ligt er een rijke pleitgrond in! Tevens ook een nodiging om als een verloren zoon/dochter bij die God, Die mildelijk schenkt en niet verwijt, te belijden: "Vader, ik heb gezondigd tegen de Hemel en voor u en ben niet meer waardig uw zoon genaamd te worden." Deze God ziet uit naar hen, die smeken om hulp en genade en het uitroepen: "O God, wees mij de zondaar genadig." Daarom nodigt Hij: "En die dorst heeft, kome, en die wil, neme het water des levens om niet."

V.d. Weerd

Dit blad is een uitgave van de stichting Bewaar het Pand te Meerkerk. Verschijnt eens in de veertien dagen

COMMISSIE VAN REDAKTIE:

Ds. P. den Butter en Ds. A. van Heteren en Ds. J.M.J. Kievit

ADRES VAN DE REDAKTIE:

Kopij voor het volgende nummer van "Bewaar het Pand" zenden naar:

Ds. A. van Heteren, Vlaak 10, 8321 RV Urk, tel. 0527-688978

ADMINISTRATIE:

P.J. Boers, Bergstoep 46C, 2959 AC Streefkerk.

Telefoon: 0184-669116.

Fax: 084-2220131.

Email: pand@solcon.nl

Girorek. 70.43.50 t.n.v. Stichting Bewaar het Pand te Streefkerk.

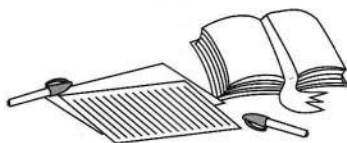
Abonnementsprijs € 7,- per jaar.

Abonnementsprijs voor de Verenigde Staten en Canada 6 dollar per jaar. Advertenties € 0,35 per mm met een kolombreedte van 6 cm.

Bij kontrakt korting.

ISSN nummer: 0166 - 4646

Dit tijdschrift wordt ten behoeve van iedereen die niet op de gebruikelijke manier kan lezen uitgegeven op groot-letter of via de Electronische Postbus. Informatie en opgave: CBB, Christelijk Bibliotheek voor Blinden en Slechtzienden, Postbus 131, 3850 AC Ermelo, tel. 0341-551014.

VAN DE REDACTIE

Inhoud

In deze aflevering van ons blad hebben we een meditatie geplaatst over Johannes 10:10b van ds. A.v.d. Weerd. Ds. M.C. Tanis schrijft een vervolgartikel over prof. J.J. van der Schuit: 'geloofsbeleving.' Ds. P. Roos schrijft een artikel over grensverkeer onder meer met baptisten. Ds. P. van Zonneveld schrijft een brief aan ouders. Er is een vierde artikel van mijn hand opgenomen over het boek van ds. R. van Kooten 'Ons leven is

van God.' De verontrustende berichten in de krant over bijvoorbeeld euthanasie op pasgeborenen met een open ruggetje tonen aan dat kennis-name van de inhoud van dit boek meer dan nodig is. Ds. P. den Butter vervolgt zijn serie over de persoon en het werk van Titus. Ds. M.J. Kater gaat verder met de bespreking van proefschrift van dr. A. Baars.

Installatie en inauguratie dr. A. Baars
Donderdag 10 februari 2005 heeft de

installatie en vrijdag 11 februari 2005 heeft de inauguratie plaatsgevonden. Een verslag hiervan treft u aan in deze aflevering van ons blad. We wensen prof. dr. Baars van harte sterkte en Gods onmisbare zegen toe bij zijn veelomvattende arbeid. Moge die arbeid strekken tot heil van onze kerken, tot vorming van studenten, maar bovenal tot uitbreiding van Gods Koninkrijk.

Chr. Geref. Bezinningskring binnen de classis Leeuwarden

D.V. vrijdag 25 februari hoopt ds. A.A. Egas te spreken over "Gezin en jongeren in de branding."

Plaats: Chr. Geref. "Sionskerk"

Hoofdweg 127 Damwoude.

Aanvang 19.45 uur.

Voor inlichtingen en voor het aanvragen van brochures van de gehouden

onderwerpen kunt u contact opnemen met dhr. W. Lodewijk (secretaaris) 0511-422773.

Ontmoetingsdag 'Bewaar het Pand'

D.V. zaterdag 2 april 2005 te Werkendam. Sprekers: Ds. M.C. Tanis, ds. J.M.J. Kieviet, ds. A.A. Egas en ds. M. Vlietstra. Voor kinderoppas zal gezorgd worden. Noteert u deze datum alvast.

Verschijsning volgende nr.

Het volgende nummer van ons blad zal D.V. donderdag 3 maart verschijnen, dus over twee weken. Kopij graag binnen donderdag 27 februari, een week voor de verschijningsdatum. Bij voorbaat hartelijk dank voor uw medewerking.

AvH

Toen hebben Paulus en Titus elkaar weer ontmoet en Titus heeft Paulus verteld hoe het verder met hem gegaan is. Paulus heeft heel duidelijk het werk des Heeren in zijn leven herkend. En Paulus, die met het oog op de voortgang van het werk des Heeren in deze wereld zijn ogen steeds open had om te ontdekken of er geen jonge mannen waren die bij dat werk zouden kunnen worden ingeschakeld, heeft in deze Titus wat gezien. Hij zou geschikt zijn voor het werk. Er was toewijding genoeg. Zijn liefde tot de Heere en Zijn dienst was oprecht. Bovendien was deze jonge man niet onbegaafd.

Toen viel het besluit op een gemeentevergadering dat er een delegatie naar Jeruzalem moest reizen. Het feit dat er heidenen tot bekering kwamen was enerzijds zeer verheugend, maar het riep anderzijds ook vragen op. Vragen, die verschillend beantwoord werden. Hier lag dan ook de mogelijkheid dat er een splijtzwam zou gaan groeien in de kerk. De vraag was namelijk: Moeten die tot bekering gekomen heidenen nu wel of niet verplicht worden de besnijdenis te ondergaan?

Men voelde aan dat deze vraag niet in Antiochië moest worden beantwoord. Die vraag raakt het geheel van de kerk. Daar heeft de hele kerk mee te maken. Daarom moeten ze daar maar over beslissen in Jeruzalem. De apostelen moeten zich er over buigen. En toen besloot men die delegatie naar Jeruzalem te zenden. Paulus werd afgevaardigd. Barnabas ook. En toen zei Paulus tegen Titus: Ga jij maar mee.

Zo is het gebeurd, dat Titus in Jeruzalem aankwam als onderdeel van de afvaardiging uit Antiochië. Nota bene, een heiden van afkomst. Zoon van een Griekse vader. Een onbesneden! Gaat die mee naar deze plechtige vergadering? Ja, Paulus heeft daar zo zijn bedoeling mee. Maar in dit alles is ook de voorzienige leiding des Heeren. Op deze missie kan Titus de nodige ervaring opdoen voor de taak die hem straks zal wachten. Hij moet immers een goed krijgsknecht van Jezus Christus worden en dat wordt men niet ineens. Daar is een opleiding voor nodig. Een opleiding niet alleen in theorie, maar ook in de praktijk.

TITUS - 3

Als Paulus over Titus schrijft doet hij dat in uiterst waarderende woorden. Maar hoe zijn deze twee met elkaar in contact gekomen? Hoe en waar is de band gelegd die hen samen verbindt? Hoe is Titus dan bovendien ook nog in de dienst des Heeren terecht gekomen? Daarover worden we ingelicht in het tweede hoofdstuk van Paulus' brief aan de Galaten.

In Antiochië

We moeten ons verplaatsen naar de stad Antiochië, gelegen ten noorden van het land Israël, in Syrië. In die stad zijn grote dingen gebeurd. Gods genade is daar op rijke wijze geopenbaard. Toen Barnabas daar eens kerkvisitatie hield - we lezen ervan in Hand. 11 - stond hij verbaasd over wat hij daar zag en hoorde. Er staat zelfs, dat hij de genade Gods zag! En dat in een stad die voor het merendeel bevolkt wordt door heidenen.

Barnabas is daar erg enthousiast over geweest. Hij was er zo door ingenomen dat hij besloot daar voorlopig te blijven en daar zijn krachten te besteden in de dienst des Heeren. Toen breidde het werk zich uit en er ontstond hoe langer hoe meer behoefte aan nog een dienaar van het Evangelie. Barnabas is toen op zoek gegaan naar Paulus, die hij van eerdere ontmoetingen in Jeruzalem nog kende en die hij toen al in zijn hart gesloten had. En nadat Barnabas Paulus gevonden had en hem ertoe had weten over te halen ook naar

Antiochië te komen, hebben ze daar samen mogen dienen aan de groei van de gemeente en de uitbreiding van het getal van hen die in de Heere Jezus leerden geloven. Het was inderdaad een bloeitijd, een tijd van revival. Grote scharen mensen kwamen tot het geloof.

In die tijd moet het gebeurd zijn dat de Heere Zich ook aan Titus openbaarde en dat Titus toegevoegd werd aan de gemeente. Hoogst waarschijnlijk door middel van de dienst van Paulus, die hem daarom ook zijn 'zoon' kan noemen. Zo is de relatie ontstaan. Een zeer intieme relatie, zeker van de kant van Titus, die God ervoor gedankt heeft, dat Hij Paulus op zijn pad gestuurd had.

Paulus en Barnabas bleven echter niet in Antiochië. Op een gegeven moment eiste de Heere deze twee mensen op voor een andere taak. Zij moesten op zendingsreis om het Evangelie verder te dragen, de heidenwereld in. En op die eerste zendingsreis hebben deze twee apostelen dezelfde dingen zien gebeuren die ook in Antiochië hadden plaats gevonden. Naast Joden kwamen er ook heidenen tot geloof. God deed grote dingen. En na hun terugkeer hebben ze in Antiochië enthousiast verslag gedaan van wat de Heere onder de heidenen verricht had. Ze hebben verteld hoe Hij de heidenen de deur des geloofs had geopend (Hand. 14:27).

In Jeruzalem

Waarom wilde Paulus Titus meene-
men naar Jeruzalem? Ik ben er in het
voorgaande vanuit gegaan dat wat
Paulus in Gal. 2 vertelt over zijn reis
naar Jeruzalem ziet op dezelfde
gebeurtenis, die ons in Hand. 15
wordt meegedeeld. Daarover is onder
de schriftverklaarders geen overeen-
stemming, maar alles overwegend
ben ik tot de conclusie gekomen dat
de reis van Paulus de reis was naar het
zogenaamde apostelconvent. En op
die vergadering zou het gaan om het
antwoord op de cruciale vraag of
bekeerde heidenen het joodse ver-
bondsteken moesten ontvangen of
niet.

Welnu, op zijn reis daarheen neemt
Paulus Titus mee. Waarom? Omdat
deze Titus zo'n levend en onmisken-
baar bewijs is, dat God ook in de har-
ten van onbesnedenen Zijn genade-
werk verheerlijkt. Om zo te zeggen,
Titus gaat mee als 'test-case'.

Dat was natuurlijk best confronterend
van de apostel. Hij wist heel goed dat
er mensen waren, onder andere ook
onder vooraanstaande kerkleiders,
die op het standpunt stonden dat hei-
denen pas echt kunnen worden mee-
gerekend in de kerk als ze de besnij-
denis hebben ontvangen. Vandaar
dat die mensen er bij Paulus toen op
hebben aangedrongen dat hij Titus
eerst zou laten besnijden. Maar voor
die drang is Paulus niet bezwaken.
Integendeel. Hij heeft consequent
geweigerd. Hij schrijft er later zelf
over: *Dewelken wij ook niet een uur
hebben geweken met onderwerping
opdat de waarheid van het Evangelie
bij u zou verblijven* (Gal. 2:5).

Dat maakt de indruk dat Paulus in dit
geval erg halsstarrig was. Ja, dat kon
deze apostel ook zijn, zeker als de
waarheid van het Evangelie in gevaar
kwam. De waarheid namelijk of er
zaligheid is door het geloof in de
Heere Jezus alleen of dat er nog wat
meer moet zijn dan dat geloof. Als er
op dat punt een conflict moet ont-
staan, dan moet dat conflict maar
ontstaan. Op dit punt wil Paulus zeker
van geen compromis weten.

Overigens was Paulus niet onwillig
om zich in verschillende dingen aan te
passen. Enige tijd later weigert hij niet
om Timotheüs te laten besnijden.
Maar Timotheüs was geen heiden. Hij
was een Jood. Daarom zit er achter de

besnijdenis van Timotheüs geen prin-
cipe; die diende alleen een praktisch
nut. Zonder besnijdenis zou de Jood
Timotheüs voor andere Joden abso-
luut onaanvaardbaar zijn geweest.

Bij Titus is dat volkomen anders.
Paulus' weigering om hem te laten
besnijden is wel een zaak van begin-
sel. En daarin weet Paulus niet van
passen en plooiën.

Op deze manier heeft Paulus Titus
geïntroduceerd in conflict-situaties.
En zo heeft Titus het allemaal meege-
maakt wat er in Jeruzalem plaats
vond. Hij was er getuige van hoe het
conflict werd opgelost. Wat heeft hij
daar dan gezien? Laten we eerst zeg-
gen wat hij daar in ieder geval niet
heeft gezien. Hij heeft daar geen
mensen bezig gezien met het bedrij-
ven van kerkpolitiek. Er was geen
gelobby in de wandelgangen en er zat
geen stuk diplomatie in het overleg.
Op dat terrein heeft Titus daar in
Jeruzalem geen vaardigheden aange-
leerd. Dan had hij beter op heel wat
kerkelijke vergaderingen in onze tijd
terecht gekund. Nee, Titus is daar
geen kerkpoliticus geworden.

Ze kwamen er in Jeruzalem op een
heel andere manier uit. Niet via het
compromis en niet via gelobby. Het
werd niet eens een besluit, genomen
met meerderheid van stemmen. Ze
konden gezamenlijk tot de conclusie
komen: *Het heeft de Heilige Geest en
ons goed gedacht*. En toen kwam het:
Geen ander Evangelie. En dus ook
geen andere richtlijnen in de kerk dan
die van het Evangelie.

Leerschool

Dat heeft Titus als jonge man in
Jeruzalem kunnen leren. Zo moeten
conflicten worden beheerst. Niet door
handig manipuleren. Niet door de een
tegen de ander uit te spelen. Niet
door aan te sturen op compromissen.
Niet door menselijke wijsheid. Maar
alleen door samen te luisteren naar
wat de Geest tot de gemeente zegt.
En dan ook nog aan die stem van de
Geest gehoor te geven.

Titus heeft ze daar bezig gezien, de
grote mannen in de kerk. De 'pilaren',
zoals ze genoemd worden (Gal. 2:9).
En hij zag ze bezig op hoog geestelijk
niveau. Niet op het lage niveau van
hun overgebleven zonden, die ze nog
maar al te veel aan het woord lieten.
Nee, ze stonden en spraken en over-

legden op het niveau van de geestelij-
ke mens, die alles onderscheidt maar
zelf van niemand onderscheiden
wordt (1 Cor. 2:15). Op dat niveau
werd het conflict in Jeruzalem
beheerst. Zo was Jeruzalem de leer-
school voor Titus. Later mag hij in de
praktijk gaan toepassen wat hij daar
heeft geleerd.

Laten we ook niet over het hoofd
zien, dat Titus in Jeruzalem verder
geen rol van betekenis heeft
gespeeld. Hij was erbij; dat was alles.
Hij nam niet deel aan de discussies.
Dat was zijn taak niet. Hij hoefde er
alleen zijn ogen en zijn oren goed
open te hebben. Meer werd niet van
hem verwacht. De tijd waarop Titus
zelf moet gaan handelen komt later
wel. In Jeruzalem hoefde hij er alleen
maar te zijn. Daar mocht hij luisteren.

Luisteren naar de Schrift. Dat is ook:
luisteren naar de Geest. Soms sporen
Woord en Geest dan aan tot tolerantie.
Soms wijzen ze de richting van:
Absoluut geen tolerantie. De situaties
verschillen namelijk. Gaat het om de
vraag of de verlossing door Jezus'
bloed zich laat combineren met het
onderhouden van de wet als middel
om tot de zaligheid te geraken, dan is
het antwoord radicaal: Nee. Gaat het
om de middelmatige dingen, dan
geldt: Dat de broederlijke liefde blijve.
Maar wanneer gaat het nu om
middelmatige dingen? Dat is ook nog
niet altijd zo eenvoudig te beslissen.
Het klinkt wel bijbels om te zeggen
dat we de Joden een Jood en de
Grieken een Griek willen zijn. Maar
zijn we er zeker van dat we die regel
altijd op het juiste moment toepas-
sen? We kunnen van die regel ook
gebruik maken om het gemis aan een
geestelijke ruggegraat goed te praten
of te camoufleren. Anderzijds kunnen
we ook weigeren van deze regel
gebruik te maken om onze strijd-
lustigheid de teugels te vieren.

Laat de Geest het zeggen. Laten we
luisteren naar de Geest. Dat is het eer-
ste principe als het gaat om conflict-
beheersing in de kerk. Wat een zegen
als de kerk dat vandaag ook mag en
kan zeggen: Het heeft de Heilige
Geest en ons goed gedacht...

P. den Butter

Abortus

Het gaat hier uiteraard over een kunstmatig opgewekte miskraam. In het heidendom werd dit aangetroffen. Jodendom en christendom hebben abortus afgewezen en veroordeeld. Sinds 1984 is sprake van het moderne heidendom in Nederland, want sinds die tijd geldt een wet die het plegen van abortus legaliseert. Deze wet bepaalt dat een vrouw onder bepaalde voorwaarden haar zwangerschap tot maximaal 24 weken kan laten beëindigen. Het ongeboren leven is vogelvrij verklaard. De reden tot abortus is de noodsituatie van de vrouw. Wel dient de arts over andere oplossingen van de noodsituatie te spreken, de vrouw moet na zorgvuldige overweging en in vrijwilligheid tot haar beslissing gekomen zijn en er dient een bedenktijd van vijf dagen in acht genomen te worden. De Bijbel spreekt over een borduurwerk dat God begonnen is in de moederschoot (Psalm 139). Niet over een klompje cellen waaraan men zich straffeloos zou kunnen vergrijpen. Vanaf de conceptie is er sprake van een nieuw schepsel. Abortus betekent het doden van een heel klein mensje. In Nederland hebben 1001 ziekenhuizen en 17 klinieken een abortusvergunning. De auteur wijst op de veel grotere kans op borstkanker na abortus (vijftig procent). We kunnen niet ongestraft ingrijpen in een natuurlijk en wonderlijk proces als de zwangerschap. Wie naleest welke methoden gebruikt worden om een abortus te verrichten, zou zich nog wel eens ernstig bedenken voor tot zo'n ingreep over te gaan. Boven de drie maanden (blz. 120) wordt begonnen met het kraken van de schedel en het leegzuigen ervan. Een weerloos menskind wordt gedood en verwijderd.

Indicaties

De auteur handelt in de eerste plaats over de *vitale indicatie*. Dat betekent dat het leven van de moeder in gevaar is. Er dient gekozen te worden tussen de moeder en het ongeboren kind. Terecht wordt er op gewezen dat je wel zeker moet weten of dit echt zo is. De tweede is de *medische indicatie*: de moeder is ziek en de ziekte zou door de zwangerschap kunnen verergeren doordat bijvoorbeeld behandeling dan niet mogelijk

is. De derde is de *psychiatrische indicatie*. De psychische gezondheid van de moeder wordt bedreigd. Hierbij dient in ogenschouw genomen te worden dat ook een abortus tot grote psychische schade kan leiden. De vierde is de *sociale of psychosociale indicatie*. De zwangerschap is niet gewenst door diverse omstandigheden. De vijfde is de *juridische of criminele indicatie*. Zwangerschap als gevolg van verkrachting of incest. We geven de mening van de auteur weer op blz. 127: "Zelf zou ik als pastor toch blijven buigen voor het beginsel dat het leven van God is. Ik zou de weg wijzen om het nieuwe leven te laten groeien en te laten komen, om dan altijd de mogelijkheid open te laten na de geboorte vrijwillig afstand te doen van het kind, zodat het bij adoptieouders kan worden opgevoed. Het is niet denkbeeldig, dat als er ruimte wordt geschapen er ook ruimte komt voor een beginnende emotionele binding van de moeder met het kind. De warmte en de liefde van de christelijke gemeente kunnen hier ook bijzonder heilzaam en zelfs heilrijk werken." Tenslotte wordt de *eugenetische indicatie* genoemd. Dit dient resoluut afgewezen te worden. Er worden testen aangeboden om gehandicapt leven op te sporen en te doden. Het zorgen voor en het opvoeden van gehandicapt leven kan een zware beproeving zijn, maar de Heere kan kracht geven naar kruis en Zijn zegen geven in en over de beproeving. De auteur wijst op twee stichtingen die goed werk doen: 'Schreeuw om leven' en de 'Vereniging Bescherming Ongeboren Kind'.

Erfelijkheidsonderzoek

De wetenschap is er in het jaar 2000 geslaagd de drie miljard letters van ons DNA in kaart te brengen. Wat wordt de mens dan klein en wat wordt de Schepper groot. Een klein foutje in het DNA kan leiden tot geringe of ernstige afwijkingen van lichaam of geest. In verband hiermee vindt *erfelijkheidsonderzoek* plaats. Een heel eenvoudig voorbeeld is de zogenaamde hielprik bij kinderen. Hiermee kan een storing in de stofwisseling ontdekt worden die anders zou leiden tot beschadiging van het zenuwstelsel. Steeds meer ziekten en aandoeningen kunnen al voor de geboorte vastgesteld worden. Hiervoor

worden vruchtwaterpunctie en vlokkentest gebruikt. De auteur schrijft op blz. 145 dat prenataal erfelijkheidsonderzoek alleen geoorloofd is als de resultaten kunnen leiden tot therapie voor of na de geboorte. Indien het onderzoek voor de geboorte gericht is op het aborteren van gehandicapten, dient dit afgewezen te worden. Steeds meer komt de gedachte op dat door de toegenomen medische onderzoeksmogelijkheden er geen gehandicapten meer behoeven te zijn. Er komt steeds minder bereidheid gehandicapt leven te aanvaarden. Er dient gekozen te worden tegen het doden van gehandicapte kinderen. De kennis van het DNA kan niet alleen misbruikt worden, maar ook op de juiste wijze worden aangewend. Het kan dienen misdrijven op te lossen. Dat is uiteraard een positieve zijde van de moderne ontwikkelingen. Er zijn nog meer positieve zaken te noemen. Bijvoorbeeld het aanmaken van de stollingsfactor die gemist wordt bij mensen die lijden aan hemofilie, bloederziekte. Het komt voor dat gewassen genetisch gemanipuleerd worden. Maar wie kan de gevolgen overzien? Ook het zogenaamde 'klonen' komt ter sprake. Bij dieren is dit al gebeurd. Bij mensen is het verboden. Op blz. 162 maakt de auteur melding van het feit dat ouders twee weken voor het overlijden van hun kind huidcellen hebben ingevroren om te zijner tijd een exacte kopie van hun overleden kind te kunnen krijgen. Ze geloven dat hun overleden kind in wezen dan weer opstaat en verder leeft. Het klonen wordt wel gezien als sleutel tot het eeuwige leven. De wetenschap wil een supermens scheppen met doorbreking van het huwelijk. Er verrijst een nieuwe toren van Babel, niet uit stenen maar uit genen samengesteld.

Orgaantransplantatie

Orgaantransplantatie is het overbrengen van weefsels en organen van het ene naar het andere lichaam of van de ene naar de andere plaats in hetzelfde lichaam. Bijvoorbeeld een stuk huid van de ene plaats naar de andere plaats bij verbranding. Er is heel wat mogelijk op dit gebied. Er is al eens het hart van een baviaan ingeplant in een baby. Bekender is het gebruik van hartkleppen van varkens. Heel bekend is ook niertransplantatie. Een probleem is afstoting van het getransplanteerde orgaan. Hierbij dient bedacht te worden dat er wel honder-

den weefselgroepen zijn. In 1877 vond de eerste hoornvliestransplantatie plaats. In Nederland pas in 1939. In 1966 vond in Nederland de eerste niertransplantatie plaats. In 1978 de eerste levertransplantatie. Ook hartkleppen worden getransplanteerd. In 1967 voerde dr. Christiaan Barnard de eerste hartransplantatie uit in Zuid-Afrika. Nog meer transplantaties zijn mogelijk: de lichaamsslagader, de alveesklier, longen (bijvoorbeeld bij taaislijmziekte), huid, bot en beenmerg (bij leukemie). Er wordt al gesproken over hoofdtransplantatie waarbij bijvoorbeeld het hoofd van een kankerpatiënt wordt geplaatst op het lichaam van een hersendood verkeersslachtoffer. Er kunnen weefsels en organen uit levende en overleden donoren gehaald worden. Dan komt de vraag naar voren: wanneer is iemand overleden? Als de hersens zijn afgestorven. In geval van transplantatie mag de arts gevraagd worden naar bewijzen van de hersendood (blz. 186).

Hoe dienen we te staan tegenover orgaantransplantatie? Ook hieraan wordt een hoofdstuk gewijd (blz. 192-213). Zowel onder christenen als onder Joden bestaan er bezwaren. Men stelt dan dat het lichaam als een geheel begraven dient te worden, gezaaid dient te worden. Wie ertegen is dient ook zelf geen gebruik te maken van orgaantransplantatie.

Terecht schrijft de auteur op blz. 200 dat het bestaan van een christen niet wordt bepaald door het zo lang en zo veel mogelijk vervangen van defecte lichaamsdelen, maar dat het geheim van de ware christen Christus is, Die gezegd heeft: 'Ik ben de Opstanding en het Leven; die in Mij gelooft zal leven, al ware hij ook gestorven.' (Joh. 11:25). Het verkopen van organen is onjuist. Identiteitsgebonden organen mogen niet voor transplantatie in aanmerking komen: voortplantingsorganen en hersenen. De auteur is tegen het zogenaamde geen-bezwaar-systeem. Bij transplantatie van dierlijke organen in mensen vervaagt het onderscheid tussen mens en dier. De mens is naar Gods beeld geschapen, het dier niet. Bovendien zijn er grote en onbekende gevaren aan verbonden. Er kunnen allerlei nieuwe ziekten uit voortkomen. Denk aan aids. Apen zijn dragers, maar krijgen de ziekte niet, de mens krijgt de ziekte wel. We leven in een tijd waarin datgene wat kan mag. Wat nuttig is, dat mag en moet kun-

nen. De auteur zegt geen absoluut nee tegen transplantatie, maar heeft wel heel grote zorgen (blz. 210). Aan het eind van dit artikel wil ik u een citaat geven van blz. 212: "Het mag niet zo zijn dat ons lichaam leeggeroofd wordt en slechts de restanten begraven worden. Ik kan mij niet aan

J.J. VAN DER SCHUIT (11)

Geloofsbeleving

Wanneer het gaat over het geestelijke leven, moet in het oog worden gehouden dat er verschil is in beleving en onderscheid in geloofsomstandigheden. In het Woord van de Heere worden we er op gewezen. De Heere wijst ons op personen en geeft het aan in gelijkenissen. Daar nu de belijdenis van de kerk gegrond is op Gods Woord komen we het ook tegen in de belijdenisgeschriften.

Pastoraal onderwijs wordt gegeven. Dit nu kunnen we ook vinden bij diverse oude schrijvers. Als professor van der Schuit het heeft over de geestelijke praktijk, wijst hij op Alexander Comrie. Deze was van 1735-1773 predikant in Woubrugge. Van Comrie zegt van der Schuit: ik ken onder de oude theologen bijna niemand die zo klaar en onomwonden de zaken van het geestelijk leven heeft belicht. Comrie moge in theologica d.w.z. in het theologisch denken wat al te speculatief zijn, in praxis d.w.z. wanneer het raakt de praktijk van het geestelijke leven is hij een gids, die voor menige worstelaar in Sion ten zegen in geweest. Zijn A B C des geloofs en zijn 'Verhandelingen van enige eigenschappen des zaligmakenden geloofs', zijn voor velen in de loop der jaren leidraad geweest op de weg naar de hemel. Op vragen die kunnen leven wordt antwoord gegeven. Wel kunnen woorden als schenking en deelachtigmaking vragen oproepen. Als ook de woorden uit het avondmaalsformulier, dat elke avondmaalganger dient te verstaan en te kennen namelijk dat de volkomen gerechtigheid van Christus hem als zijn eigen toegerekend en geschonken is. Menige serieuze avondmaalganger staat naar verduidelijking. In zijn verklaring van zondag 7 gaat Comrie op het woord schenken in. In het woord schenken aldus Comrie wordt ons aangeboden wat van God geschonken en gegeven is in de belofte van het Evangelie. In dit opzicht wordt de

de indruk ontworstelen, dat je zo meegaat op de golfslag van de tijd die het lichaam meer en meer ziet als stoffelijk overschot en als een 'sloop-auto'. Het bewust geschenkkarakter ontbreekt."

A. van Heteren

gehele zaligheid die de Heere schenkt aan ons arme zondaren die niets dan de hel en de verdoemenis waardig zijn, die niets hebben of doen kunnen om die zaligheid te verkrijgen een gave genaamd die de Heere ons in het Evangelie voorstelt, aanbiedt en schenkt uit vrije genade. En gelijk nu de roeping overal waar het evangelie gepredikt wordt, tweezins onderscheiden wordt in een algemene en in een bijzondere en krachtdadige, zo moet ook het schenken, het geven en of aanbieden van vergeving van zonden, de eeuwige gerechtigheid en zaligheid tweezins aangemerkt worden. Of meer in het algemeen of meer in het bijzonder. Die algemene aanbidding of het schenken van Christus wordt aan allen gedaan waar het Evangelie verkondigd wordt. Echter we zijn zo zorgeloos, goddeloos, blind en ongevoelig dat wij dit verwaarlozen en er niet de minste acht op geven noch kunnen geven omdat wij zo geheel dood zijn in de zonden dat wij geen besef hebben noch van onze rampzaligheid waarin wij gedompeld zijn noch van de zaligheid die ons om niet geschonken of aangeboden wordt. De Heilige Geest, gebruikmakend van het Evangelie, werkt zo in het hart dat Hij dat aanbod hetwelk in het algemeen gedaan wordt door deszelfs onmiddellijke krachtdadige en onweerstaanbare werking zo doet dringen in onze harten met Goddelijke overtuiging dat wij overtuigd worden dat datgene wat de Heere in het algemeen aanbiedt aan anderen Hij dat alles om niet ons voor onszelf in het bijzonder aanbiedt en schenkt. Dan gaat het 'mij geschonken' leven, voor ons leven. Comrie zegt in dit verband het 'mij geschonken' is de persoonlijke aanbidding van de genadebelofte van het Evangelie. In zondag 7 van onze catechismus staat dat de Heilige Geest door het evangelie in het hart werkt een vast vertrouwen dat niet

alleen anderen, maar ook mij vergeving der zonden, eeuwige gerechtigheid en zaligheid van God geschonken is, uit louter genade om de verdienste van Christus wil. Van der Schuit voegt hieraan toe: wanneer God de Heilige Geest de belofte van het genadeverbond subjectiveren gaat, dan bewerkt Gods Geest dat de ziel van die algemene aanbieding van het evangelie een bijzondere zielspersoonlijke gaat maken. Het 'ook mij geschonken' is dus de persoonlijke zielsverlating op de God van de rijke belofte en zo op de rijke belofte van God. Gelijk in ons avondmaalsformulier staat: dat men de gewisse belofte van God gelooft namelijk: de vergeving van de zonden om het lijden en sterven van Jezus Christus en de toerekening en de schenking van de volkomen gerechtigheid van Christus. Door van der Schuit wordt onderstreept: dat er in het formulier niet staat: of gij gewisselijk gelooft dat al uw zonden vergeven zijn, maar de zekere, vaste belofte van God gelooft. Naar de toe-eigening des geloofs wordt uitgezien. Dit nu kan geschieden met een sterk geloof, met een zwak geloof. Met veel verzekerdheid of met veel twijfelmoedigheid. Met een groot of een klein geloof. Maar het komt aan op een waar geloof, gewerkt door de Heilige Geest. Het kenmerk daarvan is dat men het met al zijn zonden niet meer stellen kan buiten de Heere Jezus, Zijn bloed, Zijn gerechtigheid, Zijn lijden en sterven. Jezus Christus is immers de geopende fontein tegen al de zonden en de onreinheid. Het gebed is: Heere Jezus, ik kan niet zonder U en Uw werk. Wanneer dit leven er is, is er zekerheid. De zekerheid des geloofs in het Woord. Gelijk we belijden: ik hoop in al mijn klachten op Zijn onfeilbaar Woord. De vastheid van het Woord geeft zekerheid omtrent het Woord in het hart. Door Comrie is terecht gezegd: wanneer dit er is, is er het wezen van het geloof. Op zich genoeg voor leven en sterven. Maar Gods Woord spreekt van meer. Daarom kan en mag er naar meer gestaan worden. Het Woord heeft het over opwassen in de genade en kennis van de Heere Jezus Christus. Over het vastmaken van de roeping en de verkiezing. Het toepassende en verzegelende werk van de Heilige Geest. Dat alles geeft kracht, steun en houvast in het leven. Het groeiproces daarvan zet zich voort. Dit geschiedt door onderwijs uit het Woord, toege-

past en geleid door de Heilige Geest. Naar de mate waarin men die verzekering deelachtig is, gaat men getroost leven, zich verblijden in de dingen die van God geschonken zijn, zich als Gods kinderen in Zijn hand veilig en welverzorgd weten en God voor de rijkdom van Zijn genade dankbaar zijn. Hoe schoon spreekt onze catechismus in zondag 1 van de enige troost in leven en in sterven met al de rijkdom daarin opgesloten. Nu moet men nimmer menen, dat het spreken van trappen en graden in het geloof, of geloofsleven een menselijke orde is. De Heilige Schrift kent trappen in het geloofsleven: zuigeling, jongeling, vaders. Van der Schuit wijst op 2 Cor. 10: 15: Maar wij heb-

ben hoop, als uw geloof gewassen zal zijn, dat wij onder ulieden overvloedig vergroot zullen worden. Namelijk de toename van het geloofsleven en verdieping van het geloofsleven. Hiertoe heeft de Heere ook de woordverkondiging en de sacramentsbediening gegeven. Welk een taak heeft een predikant om schriftuurlijk, belijnd in prediking en pastoraat leiding te geven. Dit is ook de hoofdzaak waartoe hij geroepen is. Van der Schuit heeft veel gezegd: Mijne heren: predik het Woord! En dat niet met voorbijzien van wat in het verleden in de kerken geleerd is. Waar de tegenstelling groeit gaat het mis!

M.C. Tanis

OM GODS VERHEVENHEID EN ZIJN NABIJHEID (3)

Uit de 'bruine banden'

Deze keer wil ik u graag enkele schatten tonen uit het boek van dr. Baars die hij na zijn brede en diepgravende studie ons aanreikt. Zoals gezegd deze keer met name uit wat de onderzoeker is gebleken na bestudering van Calvijns commentaren en preken dus zijn exegetisch werk. In menige boekenkast zullen enkele of zelfs alle exemplaren staan van de luxe uitgave van dit deel van het werk van Calvijn: de bekende bruinleren banden met de goudkleurige letters ('goudopdruk' wordt het dacht ik meestal genoemd, maar als ik goed gevoeld heb is het 'goudindruk', maar dat uiteraard even terzijde). Toch zitten er in die leren banden twee verschillende soorten verklaringen: de door hem zelf geschreven of gedicteerde Schriftverklaringen en de zogenaamde 'voorlezingen' (*praelectiones*). Deze laatste categorie zijn ontstaan uit de aantekeningen van Calvijns studenten tijdens de hoorcolleges over met name het Oude Testament. U herkent ze aan bijvoorbeeld de gebeden die tussen de stukken verklaringen zijn opgenomen (zoals bij de delen over de kleine profeten). Overigens zijn ze uitgegeven nadat Calvijn er toestemming voor gegeven had en eventuele aanvullingen of correcties had aangebracht. Hij begon deze voorlezingen vaak met het volgende gebed:

'Geve de Heere ons in de hemelse verborgenheid van zijn wijsheid met een goed resultaat voor onze gods-

vrucht te verkeren, tot Zijn eer en onze stichting. Amen'

Of de academie naar het besef van Calvijn te maken had met het geestelijk welzijn van de kerk!!

Overigens heeft dr. Baars het niet zo gemakkelijk gehad dat hij alleen al die 'bruine banden' maar behoefde te bestuderen. Immers het oorspronkelijke werk bestaat in grote delen vol franse en Latijnse teksten! En die bevatten heel wat meer dan wat er in de onder ons bekende uitgave van Calvijns commentaren staat.

Niet te snel op grond van één tekst

De vorige keer eindigde deze bespreking met een vraag over Joh. 10: 30: "Ik en de Vader zijn één".

Op het eerste gezicht en het eerste gehoor staat hier toch wel heel duidelijk dat de Heere Jezus één is met de Vader en dus God is als de Vader: eenswezens is met de Vader? Zo heeft ook Athanasius deze tekst gebruikt tegenover Arius, die immers leerde dat Christus een 'tweede-rangs God' was, een 'geschapen God'. En nu laat dr. Baars zien dat Calvijn vaak kritisch ingaat op de Schriftbewijzen die de kerkvaders hebben aangevoerd tegen Arius. Waarom? Niet omdat hij afstand wil nemen van het 'een van wezen met de Vader', maar omdat hij van mening is dat niets de tegenstanders meer in de kaart speelt dan teksten te gebruiken als bewijspplaats, die helemaal niet zoveel grond bieden voor een dergelijk bewijs. Bij Joh. 10: 30 schrijft hij dat:

'...de kerkvaders deze Schriftplaatsen misbruikt hebben om te bewijzen dat Christus één van Wezen is met de Vader. Christus heeft hier immers geen uiteenzetting gegeven over de eenheid van het Wezen, maar over de overeenstemming die Hij met de Vader heeft, namelijk dat alles wat door Christus gedaan wordt, door de kracht van de Vader zal worden bevestigd'.

Het is opvallend dat – terwijl Calvijn juist de opvatting van Arius bestrijdt! – hij hier eigenlijk de uitleg volgt, die ook in ariaanse kring instemming vond: het gaat in deze tekst alleen om het feit dat de Vader en de Zoon in wil en werken overeenstemmen. Calvijn wilde luisteren naar de Schrift en zo ook een tekst uitleggen in het verband waarin deze staat. Zelfs als zijn tegenstander gelijk heeft, geeft Calvijn hem daarin ook gelijk (al laat dr. Baars zien dat dit ook weer niet altijd het geval was...). Een 'losse tekst' is niet geopenbaard als een 'losstaande waarheid'. Een tekst als Joh. 10: 30 is geen dogma van het eenswezens zijn met de Vader. Betekent dit dan dat we de tekst voortaan maar anders moeten lezen, omdat Calvijn hem anders las? Dr. Baars geeft van de uitleg door Calvijn van deze en andere teksten uiteindelijk een aantal afwegingen. Daarbij merkt hij terecht op dat in het licht van het gehéél van het Evangelie van Johannes er in Joh. 10:30 wel terdege een lijn loopt naar de eenheid van Wezen, dus in afgeleide zin. Maar dan moet ook duidelijk aangegeven worden hóe die lijn loopt en om welke reden deze tekst ook wijst op de eenheid tussen de Vader en de Zoon. Daarbij is dan te wijzen op het begin (Joh. 1: 1) en het eind van het Evangelie (Joh. 20: 28). Deze teksten (1: 1, 20: 28) gebruikt hij als een krachtig wapen om Arius te bestrijden. Waar het Calvijn om gaat is dat Christus in vele passages in het Johannesevangelie (zoals dus Joh. 10: 30) spreekt als de *Middelaar*!

Hoewel we Calvijn niet onze 'meester' hoeven te noemen (er is immers maar één Meester), wordt wel aange-toond van hoeveel nut zijn uitleg ook voor kerk en theologie in de 21e eeuw nog altijd is.

Bovendien zullen we er goed aan doen met name ook te letten op het gehéél van de Godsopenbaring. Zo heeft Calvijn vanuit de Schriften heel wat plaatsen aangewezen die een bijbelse onderbouwing geven van de

leer van de Drie-eenheid. Tegelijkertijd laat hij ook enkele hoofdlijnen zien. Een voorbeeld. Calvijn heeft laten zien dat wat in het Oude Testament van 'Jehova' (de HEERE) gezegd wordt door de schrijvers van het Nieuwe Testament op Christus wordt toegepast. Dat is dan gebeurd via de Septuaginta (de Griekse vertaling van het Oude Testament), maar feit is dat zo een sterk bewijs gegeven wordt van het feit dat Christus in de volle zin van het woord Gód is.

Niet te snel op grond van één plaats

Als één ding echter ook duidelijk is op grond van deze studie dan wel het volgende. Iemand heeft niet het recht en doet in dit geval Calvijn ook geen recht om op grond van de uitleg van één tekst in één van de werken van Calvijn een bepaalde conclusie te trekken. Dat is juist het mooie van deze studie, namelijk dat álle vindplaatsen onderzocht zijn. En dan blijken de dingen toch ook vaak weer genuanceerder te liggen en blijkt ook dat soms bepaalde omstandigheden een bepaalde nadruk bij de uitleg van een gedeelte van Gods Woord geven wordt. Zo kunt u in Calvijns verklaring van Micha 5: 1 ('..... *Wiens uitgangen zijn van ouds, van de dagen der eeuwigheid*') lezen dat hij van mening is dat hier niet rechtstreeks naar de Godheid van Christus verwezen wordt. Het gaat er om dat hier gezegd wordt dat God het besluit om Christus naar deze wereld te zenden al in de eeuwigheid genomen heeft. Wel erkent hij dan dat de Godheid van Christus in deze tekst *verondersteld* is. In zijn preken komt echter van heel deze discussie niets voor. Hij gaat er dan zondermeer vanuit dat Christus in de volle zin van het woord God is en zegt dan dat het koninkrijk van Christus eeuwig zal zijn. Belangrijke plaatsen voor Calvijn zijn o.a. Ef. 4: 5 en Matth. 28: 19. Ze worden als dé centrale bewijsplaatsen genoemd.

In de keuken – op tafel

Zo zijn er een heel aantal overeenkomsten en verschillen aangetoond tussen de uitleg van teksten in zijn commentaren en in zijn preken. Dr. Baars heeft ze nader bekeken en noemt een aantal mogelijke oorzaken. Calvijn wil vooral eenvoudig preken en vermijdt daarom zoveel mogelijk allerlei ingewikkelde trinitarische termen. In een preek hoeven ook niet alle exegetische details aan de orde te

komen. Die moeten wel bestudeerd worden. Maar in dit verband kan aan de kok in de keuken gedacht worden: daar is hij bezig met alle details nauwkeurig te bekijken en nauwkeurig bezig met de ingrediënten samen te stellen enzovoort. Maar wat zet hij op tafel? Een heerlijke maaltijd en niet een opsomming van ingrediënten...!! Stel u voor dat terwijl u trek hebt in het eten de kok een heel verhaal gaat doen over wat *hij* allemaal gedaan heeft in de keuken en hoe dat gerecht precies samengesteld is. Je zou toch weglopen, of niet? Daarmee is het belang van de juiste ingrediënten niet ontkend, want als de kok daarmee maar wat aanrommelt, laat het resultaat zich raden.

Daarnaast wordt ook gewezen op een ontwikkeling die een dienaar des Woords doormaakt doordat zijn kennis wordt verdiept en zijn inzicht in bepaalde details soms verandert. Maar is dat niet juist wat 'oude én nieuwe schatten voortbrengen' is?

Ik eindig graag met een citaat als 'maaltijd', laat de laatste twee zinnen u maar goed smaken. Het staat in een preek over Gen 1: 2: 'En de Geest Gods zweefde op de wateren....':

'Welnu, hier hebben we een zeker getuigenis van de eeuwigheid van de Geest van God. En omdat Hij er geweest is vóór de schepping van de wereld en wij de werking ervan zien, moeten we daaruit wel concluderen dat de Wijsheid ook eeuwig geweest is, te weten de Heere Jezus Christus. Want de Heilige Geest wordt zowel aan de Vader als aan de Zon toegekend. (...) Zo zien wij dus duidelijk dat God altijd één geweest is en dat er nochtans drie onderscheiden Personen in Hem zijn. Want kort tevoren is gezegd dat God schiep; en toch wordt gezegd dat Gods Geest zich [over de wateren] bewoog. (...) Welnu, als de Geest van God van den beginne alle schepselen heeft onderhouden, ja zelfs in hun oorsprong, voordat ze van elkaar onderscheiden waren en in hun volmaakte staat waren, laten wij hierin, zeg ik, Zijn eeuwigheid zien. Laten wij hierdoor ook tot het inzicht komen dat er drie onderscheiden Personen zijn in één en hetzelfde Wezen van God. Welnu, dit geheimenis gaat ons begrip verre te boven, maar wij moeten aanbidden en aannemen wat ons geleerd wordt, terwijl we het in deze bedeling niet begrijpen'.

M.J. Kater

Er zijn staatkundige grenzen, maar er zijn ook kerkelijke grenzen. Deze hebben in alle tijden veel stof tot moeite en ongenoegen gegeven. Dat hangt samen met de verdeeldheid van de kerk. De kerken zijn inderdaad jammerlijk verdeeld. Deze verdeeldheid is de laatste tijd nog erg toegenomen.

Er zijn grenzen dus tussen allerlei kerken, ook binnen de Gereformeerde Gezindte. Er zijn ook nog ingrijpendere grenzen, zoals die tussen de Gereformeerde Gezindte en de Evangelische groepen. Deze laatsten vat ik dan breed op.

Temidden van deze groepen nemen de Baptisten een grote plaats in. Er gaat kennelijk grote aantrekkingskracht van deze gemeenten uit op ons volksdeel. Het RD plaatste laatst een foto van de opnieuw uitgebreide kerk van de Vrije Baptistengemeente Bethel te Drachten. Men noemde deze gemeente de snelstgroeiende gemeente in Nederland. Ook uit onze kerken in het Noorden vinden velen de weg naar deze gemeente. Het is goed aan dit verschijnsel enige aandacht te geven. Er zullen meer gemeenten zijn, die werk hebben aan deze grens.

Ik wil mij niet wagen aan een beoordeling van deze gemeente. Natuurlijk hoor ik van dingen, die een bepaald beeld bij mij oproepen. In verschillende opzichten moeten we zeggen dat men zaken benadrukt, die ook bij ons prioriteit hebben. Het persoonlijk geloof, de persoonlijke verhouding tot God, wordt sterk beklemtoond. Wedergeboorte en bekering worden niet zonder meer verwaarloosd. Inzake de levensstijl worden er hier en daar radicale lijnen getrokken.

Er zijn echter ook heel grote en duidelijke verschillen. En die verneem ik dan uit de mond van hen die de overstap maken of gemaakt hebben. En over die uitingen zou ik iets willen zeggen. Ik tracht dus de geluiden serieus te nemen, die ten afscheid worden gehoord. Want men is daar heel duidelijk in. En misschien kunnen we daar iets van leren? In ieder geval moeten we onszelf daarop onderzoeken.

Prof. Van 't Spijker heeft enige tijd geleden aandacht gegeven aan de visie op de doop. Ik laat dat nu daarom even liggen. Er zijn andere dingen binnen de kerken, die heel duidelijk niet overkomen bij de modern-evan-

gelische mens. Men is heel duidelijk in het verwoorden van de kritiek op de kerk. Het gaat nog al eens op een manier, die op geen enkele manier getuigt van liefde. Er lijkt van de kerk niet veel goeds te zeggen. Dat roept bij mij veel argwaan op. Men maakt van kerk en gemeente een karikatuur. Wil men op deze wijze de overgang, die tegelijk een breuk is, motiveren? De indruk bestaat dat men eerst uitgekeken is op de eigen gemeente, en dat men vervolgens daarna zoekt naar iets anders.

Waar dan vooral de dingen veranderen, is toch het punt van de persoonlijke bekering. Onder de preken in de kerk bleef alles altijd maar weer bij het oude. Er kwam geen doorbraak, men stuitte op voorwaarden en vooral de ellendekennis bleek een groot struikelblok. Ik hoop dat ik op deze manier de zaken eerlijk weergeef. Dit hoofdbezwaar heeft vooral te maken met allerlei andere factoren, die de prediking bepalen. Het heeft te maken met de plaats van de uitverkiezing, met de telkens herhaalde oproep tot zelfonderzoek, met de weg tot Christus en met zaken als twijfel en zekerheid.

Men geeft vooral aan dat de prediking sterk als voorwaardelijk wordt ervaren. Men zal dat niet zozeer kunnen aantonen, maar zo wordt het aangevoeld. De mens van deze tijd laat zich trouwens niet zozeer leiden door gerichte argumentatie en bedachtzame weging van Bijbelse gegevens, maar hij voelt de zaken nu eenmaal zo aan en het helpt ook niet als men daar feitelijk en inhoudelijk op wenst in te gaan. Alles gevoelsmatig getoonzet, geheel in overeenstemming met het moderne leefklimaat. Aan de grens met de Evangelischen komt dus genoeg boven water dat vraagt om een duidelijk antwoord en dat oproept tot bezinning.

Ik wil dit artikel afsluiten met die persoonlijke bekering. Wij zijn er binnen onze kerken toch hartelijk van overtuigd dat de beloften voor de gehele gemeente zijn. Er wordt geen dopeling, geen kerkganger daarvan uitgesloten. Maar ook al worden deze dingen duidelijk gezegd, men ervaart belemmeringen in de prediking; er worden voor het gevoel van velen, slagbomen aangebracht. Ik erken dat dat kan gebeuren, zodat men met de ene hand opent en daarna met de andere de deur weer sluit. Maar hier

lijkt me sprake te zijn van iets anders. Men wil de Heere dienen, maar men voelt zich ervan afgehouden. En waarom, zo klinkt in hun verweer door, waarom zou het nu ook niet voor mij zijn? Men heeft daar een zeker recht toe. De notie van het wonder wordt daarin min of meer terzijde geschoven. Men is dan ook verlost van allerlei "zelfbeschouwing", men is verbluffend snel over de drempel. En is men binnen dan is men binnen. Dat is natuurlijk waar, maar men heeft daar geen tobberij meer over. Nu, dat is een groot verschil. Ik heb in verschillende getuigenissen opgemerkt, dat men zo maar over de muur is. We kennen dat beeld uit Bunyan's Christenreis. Er is een enge poort, maar er waren er ook die over de muur klommen en zodoende een lastig en moeilijk traject oversloegen. Nu vel ik dat oordeel niet over enig mens, maar het lijkt me een zaak van grote verblinding als men meent dat men boven die onderzoekende vraag uitgekomen is. Men heeft genade en geloof nodig en dan moet het er maar zijn ook. Deze gang van zaken lijkt ook te maken te hebben met een vleugje moderne mondigheid. Men wil ook direct het volle pond, men heeft ook terstond alles binnen handbereik. Een hoofdstuk als Johannes 6 leeft niet echt. Vergeven is vergeven en dan is de kous wel af. De Heere Jezus leerde bidden, dagelijks: Vergeef ons onze schulden...., maar het roept enige verlegenheid op als men zich afvraagt welke schulden dat dan nog wel zijn. Overigens treft men deze benadering ook binnen onze eigen kerken wel aan.

Zou ik nu iets overdrijven? Ik geloof het stellig niet. Ik wil wel nogmaals beklemtonen dat de beloften zijn voor alle hoorders van het Evangelie. Dat staat voor mij en voor u allen als een paal boven water. Dat bezwaar tegen de prediking is niet te handhaven. Maar dat betekent weer niet dat een zondig mens dat nu zo maar gelooft. Hij wil dat van nature niet eens geloven. Er zijn echt geen mensen die zitten te wachten op het Evangelie. Er is ook een tijd dat men dat niet kan geloven. Denk aan Nicodemus. En dan gaat het er toch om dat God in Christus de weg baant door Zijn Heilige Geest. Hij zal dat ook zeker doen, maar in Zijn weg en op Zijn wijze. En dat zou je dan ook niet anders willen. Juist dan en altijd weer leeft de bede: "Doorgrond mij o God en zie of er een schadelijke weg bij mij

is en leid mij op de eeuwige weg". Daar kunnen we niet altijd in blijven, maar het is een wezenlijk Bijbels gegeven. Hagar sprak eens: "Heb ik ook omgezien naar Dien, Die naar mij omgezien heeft?" En Gods kind belijdt: "Wij hebben Hem lief omdat Hij ons eerst heeft liefgehad". Gij hebt mij niet uitverkoren, zegt de Heere, maar Ik heb u uitverkoren.

VRAGENRUBRIEK

Als ik het stapeltje vragen dat voor me ligt, doorneem, wil ik u daar allereerst hartelijk voor danken. Ik behandel de vragen niet altijd op volgorde van binnenkomst, omdat de beantwoording van de ene vraag meer studie en voorbereiding vergt dan de andere. Als u dus even moet wachten op een antwoord, graag wat geduld. Sommige vragen beantwoord ik niet via ons blad, maar probeer ik per brief te beantwoorden. Dat is in sommige gevallen beter. Nieuwe vragen blijven welkom.

De vraag die we thans proberen te beantwoorden, gaat over Davids vlucht voor Absalom en de ontmoeting met Simeï, die David gaat vloeken. Zie 2 Sam. 16. Als Abisai aan deze beledigende taal een einde wil maken, laat David het niet toe, omdat de Heere gezegd zou hebben: vloek David! De vraag is nu hoe we dit op hebben te vatten. De vraagsteller kan niet geloven dat de Heere Simeï inderdaad deze opdracht gegeven zou hebben. We weten immers ook dat David op zijn sterfbed aan zijn zoon Salomo de opdracht geeft Simeï niet onschuldig te houden. Hoe dit alles te zien?

Dat David zo spreekt, is enkel genade. Want wat Abisai uitsprak leeft in ons aller hart. Wij zijn onszelf maar aan het verdedigen en rechtvaardigen en koesteren onze wraakgedachten als ons onrecht wordt aangedaan. Dan brandt er een vuur van binnen en zouden we een moord plegen! Dus dat David zo afwijzend op Abisai's voorstel reageert, heeft alles met genade te maken. Hij weet, getuige zijn latere woorden tot zijn zoon Salomo, heel goed dat Simeï strafwaardig is. Maar hij wil hetgeen hem overkomt in Gods hand leggen. Hoor maar: 'Misschien zal de Heere mijn

Ër is bij de Heere geen slagboom, maar die is er wel bij ons. En daarom heeft de Heere er zoveel werk mee om een zelfgenoegzaam mens bewust bij te brengen, waar en wat hij van nature is. Zo leidt de Heere de blinden in wegen die zij niet geweten hebben.

Rs

ellende aanzien; en de Heere zal mij goed vergelden voor zijn vloek, te dezen dage'.

Dat David echter zo expliciet uitsprekt dat de Heere tegen Simeï gezegd zou hebben om David te vloeken, toont ons dat David in dit hele gebeuren Gods hand ziet, die dit alles toelaat! En de vraag komt tot ons, of ook wij in het toelaten van de zelfs vreselijkste zonden, eveneens Gods hand mogen zien! Let op: toelaten is heel wat anders dan toestemmen hoor! God is het met de geringste zonde oneens vanwege Zijn vlekkeloze heiligheid. Er blijft geen zonde ongestraft! Uit Zijn toelaten van de zonde blijkt echter Zijn taai geduld! Het zal vreselijk zijn als aan dit geduld een einde komt!

Maar er is meer. David is hier zo op zijn plaats dat Hij God mag toevallen in al de wegen waarin de Heere hem brengt. Wat kan David zeggen? Hij is immers een zondaar? Niet alleen van nature geneigd tot alle kwaad, maar ook nog eens in werkelijkheid zijn er grote zonden van moord en overspel begaan! De minste zonde maakt ons vloekwaardig. Niet de vloek van een of ander opgewonden mannetje, maar de vloek van God!

Hoe nodig is het dat deze dingen door ons worden verstaan en persoonlijk door Woord en Geest worden geleerd. Dan leren we Gode niets ongerijms toe te schrijven. Dan mogen we in de grootste verdrukkingen wel eens zwijgen, omdat we er toch iets van leerden wat Psalm 130 zegt: Zo Gij in 't recht wilt treden, o Heere en gadeslaan, onze ongerechtigheden, ach wie zal dan bestaan?

In dat vloeken van Simeï school ook een grote verzoeking, namelijk om terug te vloeken en uiteindelijk zelfs God van alles nog de schuld te geven!

Ziet u de valse bedoelingen van de verzoeker in dagen van tegenspoed en waaroms? Zo gemakkelijk staan we klaar om te murmureren. Een mens is er van nature een vijand van om in de schuld te komen en klein te zijn voor God. Onze natuur hitst ons op en zegt: laat toch niet over je lopen! Dien je buurman maar rustig van repliek hoor, je staat in je recht!

Door genade mag David hier een andere gestalte kennen. En heeft de Heere het uiteindelijk niet wel gemaakt met hem? Hij mag als koning heersen in alle eeuwigheid en Simeï, later toch met het zwaard gedood, toen Salomo als het hoogste gezag geroepen werd om recht te oefenen, zucht nóg in een eeuwige kerker. Maar, en wees eens eerlijk, hebt u nooit medelijden met de Simeï's? Kunt u soms ook het wonder niet op dat u niet op de bodem van de hel ligt, naar heilig recht verworpen? Wie daar binnenging, laat alle hoop varen. En bent u beter? Een enkele indruk van onze strafwaardigheid brengt ons in het stof der ootmoed en doet ons God aanbidden en smeken om genade. Genade om Christus' wil. En van Hem, de Heere Jezus, is David hier ook in zeker opzicht een duidelijk type. Wat David hier was, was hij niet van nature. Maar de grote Davidszoon wél! Die, als Hij gescholten werd, niet wederschold, en als Hij leed niet dreigde, maar gaf het over aan Dien, Die rechtvaardig oordeelt, 1 Petrus 2:23.

Bij ons is er altijd sprake van schuld. Bij Hem was er geen sprake van schuld. Hij ging in de plaats van anderen staan. Van David bijvoorbeeld. En al die zonden van David van de kleinste tot de grootste toe en Davids zondige natuur, heeft Christus gedragen op het hout. Toen is Hij tot een vloek geworden. Aangrijpende gedachte. Getroffen door de toorn Gods over de zonde. Opdat David eeuwig gezegend zou worden. En als we daar een indruk van krijgen, dan vinden we het soms niet zo erg als een steen ons treft en als we onrecht lijden. Laten we onze mond maar houden immers? De zonen van Zeruja hebben Davids zielsgestalte niet verstaan. Maar mag u het verstaan?

K. Hoefnagel

Gezegend is het land dat een godvrezende koning heeft. Wel – Juda was gezegend met koning Josafat. Toch zijn er ook donkere bladzijden in het levensboek van Josafat. We lezen in 2 Kronieken 20:35, dat hij zich “vergezelschapte” met Ahazia, de koning van Israël; en van deze Ahazia wordt vermeld dat hij “goddeloos handelde in zijn dood”. Uit de vriendschap van Josafat en Ahazia vloeide niet veel goeds voort. De Heere Zelf belette dat er gezamenlijk schepen werden gebouwd om het goud van Tarsis naar de koninklijke hoven te brengen. Erger was dat door die vriendschap de zoon van Josafat ging trouwen met een dochter van de goddeloze Achab. Door dit huwelijk raakte Josafat zijn zoon geheel en al kwijt. Hij volgde niet zijn vader in godsvrucht. Hij deed – zo staat geschreven – wat kwaad was in de ogen des Heeren. Toen hij zijn vader Josafat als koning opvolgde, liet hij al zijn broers, dus de andere zonen van Josafat, met het zwaard ombrengen. ‘t Werd één groot bloedbad, één moordpartij.

Ik wil u erop wijzen dat de naam van Jorams zoon, de naam van Jorams kleinzoon en de naam van Jorams achterkleinzoon, dus drie namen: Ahazia, Joas en Amazia, alle drie koningen van Juda, niet voorkomen in het boek van het geslacht van Jezus Christus, zoals u dat leest in Mattheüs 1. Daar staat Joram gewon Uzzia. De drie genoemde namen zijn weggelaten, gewoon uitgewist. Ze zijn het niet waard geweest om vermeld te worden.

Welk een dure prijs, lezer, heeft Josafat moeten betalen voor zijn

vriendschap. Hij dacht veel te verdienen aan zijn connectie met Israëls koning, maar hij verloor onnoemelijk veel!

Ouders aan u de vraag: wie zijn uw vrienden? U kunt redeneren dat u wat kunt betekenen voor die buitenkerkelijke vrienden. Beter gezegd: voor die wereldse vrienden. Immers die hoeven niet altijd buitenkerkelijk te zijn! Staak toch dat geredeneer. We willen zoveel goed praten wat niet goed te praten is. Denk toch aan uw kinderen. ‘t Zou zo kunnen gaan als bij Josafat. Uw dochter, uw zoon kan ook denken of zeggen: “misschien kunnen we nog wat betekenen voor die ander. Wie weet gaat hij of zij met ons mee naar de kerk”. Maar denk er toch aan dat de wereld zo sterk is. De zuigkracht van de wereld is zo groot. Achter de wereld staat de overste van de wereld: satan; en satan, Gods grote wederpartijder, heeft maar één begeerte namelijk om te verderven. Hij gunt er niet een aan de Heere.

Overschatten wij vaak niet onze kracht tegenover die van satan? Wij kunnen echt niet tegen hem op; en onthoud dat satan al zesduizend jaar ervaring heeft om mensenkinderen te verleiden.

Er is maar één raad: breek met alle wereldse vriendschap. Bid de Heere om kracht daartoe. ‘t Blijft altijd nog gelden: “zeg mij wie uw vrienden zijn, en ik zal u zeggen wie zij zijn”. Zeker – de opdracht om te getuigen blijft helemaal overeind. Daar doe ik niets van af. Dit is echter een andere zaak.

P.v.Zonneveld.

Een blijde dag... Ja, dat was het. Want het was immers de dag van de inauguratie. Dat laatste is een moeilijk woord. Volgens Van Dale betekent het: plechtige bevestiging in een waardigheid. In ons geval betekent het vooral: de intrede als hoogleraar. Het kenmerk van zo’n intreeplechtigheid is vooral dat de aantredende professor een rede houdt. Welnu, dat is ook nu gebeurd. Het zal niemand verbazen dat die redevoering over de reformator Johannes Calvijn ging. En het zal ook niet verwonderen dat het over de prediking bij Calvijn ging. Dr. Baars promoveerde immers enkele maanden geleden op een thema bij Calvijn. En het hoofdvak waarin hij in Apeldoorn doceert, is de homiletiek, de predikkunde. Dan is de combinatie snel gemaakt. *Enkele homiletische inzichten van Johannes Calvijn*, daar sprak hij die middag over in de Barnabaskerk aan de Canadalaan.

Maar daarmee begon het natuurlijk niet. Er ging eerst nog het een en ander aan vooraf. Om te beginnen de avond ervoor. Toen werd dr. Baars tot hoogleraar geïnstalleerd in een bevestigingsdienst die werd geleid door ds. J.P. Boiten, de president-curator van de universiteit. De stof van de prediking was ontleend aan Jakobus 1: 5: *“En indien iemand van u wijsheid ontbreekt, dat hij ze van God begere, die een iegelijk mildelijk geeft, en niet verwijt; en zij zal hem gegeven worden.”* Voor een samenvatting van deze bevestigingspreek verwijs ik u naar dit zelfde nummer van *Bewaar het Pand*. Het was een plechtige en stijlvolle dienst. Waarin niet alleen gepreekt werd. Maar waarin dr. Baars door zijn duidelijke ‘ja-woord’ verklaarde zich van Godswege geroepen te weten tot het doctorenambt dat vanaf dat ogenblik op zijn schouders ligt. Anders dan bij de bevestiging van gewone dominees kreeg dat ja-woord ook nog een zichtbare uiting door het zetten van zijn handtekening onder het desbetreffende formulier.

En toen de volgende dag... De vrijdagmiddagsamenkomst werd geopend door de rector, prof. dr. H.G.L. Peels. Dat gebeurde in een goed gevulde Barnabaskerk. Klokslag half drie waren ze binnen geschreden, de hoogleraren, inclusief de kersverse professor. Voorop gegaan door de pedel met staf. Het overgrote deel van deze bijeenkomst werd gevuld

CALVIJNS PREDIKING: DE SCHRIFT, DE SCHOOL EN DE SPIEGEL

De inauguratie van prof. dr. A. Baars

Het was vrijdag 11 februari jongstleden een blijde dag in Apeldoorn: voor de universiteit, voor de kerken en niet het minst voor dr. Baars en de zijnen. Moesten we enkele maanden geleden al wennen aan de aanduiding en de aanspraak ‘dr. Baars’, sinds vorige week vrijdag moeten we ons opnieuw aanpassen: het is nu ‘professor Baars’. Wie die vrijdag in Apeldoorn was, heeft het wel wat gemakkelijker met

die overgang. Want die heeft hem gezien: in toga en met baret. En met dat beeld nog op het netvlies valt het niet moeilijk om het in te denken: dominee Baars is nu professor Baars! Ik kan u overigens wel geruststellen: zijn gewaad is wel veranderd, althans op zulke plechtige academische dagen, maar zijn gelaat en zijn gepraat zijn nog heel herkenbaar. Niet anders dan eerder. Gelukkig maar.

met de inaugurele rede, in de uitnodiging betiteld als *oratie*. Gehouden vanaf de kansel.

uitleg, onderricht en toepassing

'*De Schrift, de school en de spiegel*' – zo was de inhoud ervan tevoren al aangekondigd. Ik moet zeggen: een titel die voor mij, en misschien ook voor anderen, nog redelijk verhullend was. Wat zou er over deze drieslag gezegd kunnen worden, als het over de prediking bij Calvijn ging? Ik kon het maar zeer gedeeltelijk bevroeden. Nu de oratie is uitgesproken – en zelfs al is gepubliceerd in de landelijke pers – vind ik de titel een treffende samenvatting van wat dr. Baars in zijn rede heeft uiteengezet: Calvijns uitgangspunten aangaande de prediking. Als ik het goed begrepen heb, is in deze drie woorden aangeduid wat de prediking naar de inzichten van Calvijn bevatten moet: uitleg van de Schriften, onderricht in de Schriften en toepassing van de Schriften. Deze drie vormen samen als het ware het gebinte van de reformatorische prediking: uitleg, onderricht en toepassing. In zijn rede heeft prof. Baars het naar mijn indruk zeer aannemelijk gemaakt dat het om deze aspecten gaat, naar de mening van Calvijn althans. Maar heb ik het verkeerd, als ik meen te hebben beluisterd dat de geleerde spreker er ook zijn eigen program in herkent – en uiteenzet? De studenten in Apeldoorn zouden het misschien kunnen bevestigen.

Het is niet de bedoeling om in dit artikel een samenvatting van deze rede te geven. Het hoeft ook niet. Allereerst, en ik memoreerde het al, omdat het Reformatorisch Dagblad vorige week vrijdag de tekst ervan publiceerde in een paginagroot artikel. Verder is op de internetsite van de TUA een overzichtelijke samenvatting te lezen. En wie weet kunnen we binnenkort een nieuwe Apeldoornse Studie tegemoet zien...

Enkele dingen vielen me bij het beluisteren bijzonder op. Daar wil ik nog graag kort iets over schrijven. Maar eerst iets anders. Het gehoor op deze vrijdagmiddag was heel divers. Het waren niet alleen theologisch geschoolde oren die luisterden. Ook eenvoudige gemeenteleden waren aanwezig – vanuit Urk, uit Middelharnis en Driebergen, zelfs overgekomen uit Dundas. Van diverse kanten heb ik gehoord hoe goed het te vol-

gen was. Geen opgesmukt verhaal, met een vertoon van geleerdheid. Maar gewoon een keurige uiteenzetting in zoveel mogelijk gewone woorden en met een heldere overzichtelijkheid. Verstaanbaar voor (bijna?) iedereen. "Een mooie rede", zoals professor Peels aan het slot zei. En dat was het.

geestelijke leiding

"*De prediking van het Woord van God is het Woord van God zelf*", dat was al heel snel een zin, een gouden zin, die er voor mij uitsprong. Dat is inderdaad Calvijns uitgangspunt in zijn prediking. Zo mag het ook gezegd worden. In de ambtelijke verkondiging spreekt de Heere in eigen persoon tot mensen. Wat legt dat ondertussen een zware claim op allen die in die dienst staan... Een bovenmenselijke plicht en roeping om de woorden Gods uit te leggen. Met Calvijn gezegd: "*Dat is het doel van alle preken (...), dat ieder beter onderwezen zou worden in de wil van God.*"

Fraai en aansprekend was de brede vergelijking die dr. Baars trok tussen Calvijns exegetisch werk enerzijds en zijn preken anderzijds. Het was in dit verband dat hij liet zien dat Calvijn zich in zijn preken alle moeite gaf om zich aan te passen aan het niveau van zijn hoorders. Zo doet immers de Heere ook. Hij spreekt geen hemeltaal, maar spreekt "*zoals een voeder in kindertaal brabbelt met een baby.*"

Calvijn was er van overtuigd dat men in beginsel over de hele Bijbel, dat betekent over elke tekst, moet kunnen preken. Hij vond het niet alleen, maar hij deed het ook – met uitzondering van enkele bijbelboeken. Waar het Calvijn daarbij overigens om te doen was, dat was een brug te slaan tussen de tekst en de hoorder. We mogen ook zeggen: tussen uitleg en toepassing. Die brug bestond bij hem uit het onderwijs dat hij vanuit de Schriften aan het hart van zijn hoorders legde. Op dit punt citeer ik een breed fragment: "*Het is de reformator er duidelijk ook om te doen geestelijke leiding te geven aan de gemeente in wier midden hij het woord bedient. Hij tekent (...) hoe God met Zijn genade werkt in het leven van zondaren, opdat de gemeente daardoor onderwezen en gesticht wordt. In pastoraal getinte passages gaat hij in op het gebedsle-*

ven, de strijd van het geloof, het vreemdelingschap en de overdenking van het toekomstige leven. Bijzonder veel aandacht schenkt Calvijn in zijn preken ook aan de heiliging van het leven." Al met al – in zijn bijbels onderricht betreft hij zowel de leer als het leven.

Het bleek al: Calvijn volstond niet met alleen uitleg en onderricht. Het gaat erom de boodschap aan de harten van de hoorders te leggen. Niet dat dat het gemakkelijkste is, dat vond ook Calvijn al. Dr. Baars benadrukte dat het Calvijns bedoeling was zijn hoorders met de boodschap daadwerkelijk te raken, zodat het Woord hun leven radicaal verandert. Nog een kort citaat: "*Hij zoekt dit te bereiken door de prediking te laten uitmonden in felle vermaningen, ernstige waarschuwingen, dringende oproepen en een ruim aanbod van Gods genade.*" De prediker moet volgens Calvijn "*met twee stemmen*" spreken. Hij moet de kudde zacht en liefdevol leiden. Maar tegen "*wolven en dieven*" moet hij schreeuwen. Maar ook dit laatste moet gemotiveerd worden door "*de roep tot bekering.*"

Zo mag en moet de dienaar van het Woord zijn werk doen: als uitlegger, als bruggenbouwer en als hanteerder van de spiegel. Dit alles in afhankelijkheid van Gods Heilige Geest.

Dr. Baars besloot dit gedeelte van zijn oratie met het trekken van een vijftal lessen voor de praktijk van de prediking vandaag. Ik neem daar slechts één volzin uit over: "*Laten we nooit vergeten dat de prediking allereerst vraagt om een grondige studie van en een biddende omgang met het Woord van de levende God; alleen zo worden echte preken geboren.*"

broederlijke liefde

Er werden die vrijdagmiddag ook vriendelijke en hartelijke woorden over en weer gesproken. Vanaf nu behoort hij tot het college van hoogleraren. De letterlijke betekenis van het woord 'college' zou het vermoeden kunnen wekken, aldus dr. Baars, dat het een samengeraapt gezelschap is. Zo is het niet. Nog minder mag gedacht worden dat men tot elkaar is veroordeeld. Dankbaarheid sprak hij uit voor de ondervonden '*philadelphia*', de broederlijke liefde.

In de lijn van zijn voorgangers op deze leerstoel, de hoogleraren Van der

Meiden, Kremer en Velema, hoopte hij het werk voort te zetten. Opdat de studenten zich zouden leren oefenen in vroomheid en wetenschap.

De rector, prof. Peels sprak aan het slot van de middag een woord van welkom. Merkwaardigerwijs: welkom in de kring waarvan *"collega en wapenbroeder"* Baars al vele jaren deel uitmaakt. Hij typeerde de nieuwe hoogleraar als een man van brede vorming en grote eruditie. Tegelijkertijd: rustig en evenwichtig. *"We hebben in Apeldoorn behoefte aan geleerden, geleid door de Heilige*

Geest, met een passie als van Calvijn."

Mag ik dit eenvoudige verslag laten uitmonden in een wens, een gebed. Met het oog op professor Baars, maar niet minder op de andere docenten van Apeldoorn. Met de woorden van het Psalmvers dat we zongen die middag: *"Doe bij Uw knecht weldadigheid, o Heer', opdat ik leev', Uw woorden moog' bewaren, en dat Uw Geest mij ware wijsheid leer'..."*

J.M.J. Kieviet

SAMENVATTING VAN DE PREEK OVER....

... Jacobus 1: 5 door ds. J. P. Boiten, ter gelegenheid van de installatie van ds. A. Baars tot hoogleraar ambtelijke vakken.

De vreze des Heeren en de beoefening van de theologie zijn geen zaken die elkaar uitsluiten. Integendeel, deze beide zijn juist nauw op elkaar betrokken. Wetenschappelijk bezig zijn zonder persoonlijke kennis van de genade maakt opgeblazen, en een dominee die niet studeert is niet bekeerd. Aan onze theologische opleiding willen we ons laten leiden door hetgeen Gods Woord ons leert: de vreze des HEEREN is het beginsel der wijsheid. Dat hoort in goede harmonie bij elkaar.

Het belang van de wijsheid van God,
1. het gebrek aan,
2. het gebed om,
3. het geschenk van die wijsheid.

Wijsheid is een begerenswaardige zaak. Want het gaat niet om geleerdheid; dit is niet een zaak van het intellect (alleen), het raakt de dagelijkse levenspraktijk, onze omgang met God en mensen. Het is de wijsheid die het juiste zicht geeft op moeilijke situaties en Gods hand daarin onderkent. Ieder heeft op eigen plaats deze wijsheid nodig: de regering om het welzijn van ons volk te behartigen, ambtsdragers om de gemeente van Christus leiding te geven, ouders bij opvoeding van hun kinderen. Studenten aan onze universiteit om de leerstof eigen te maken; wijsheid voor hoogleraren en studenten om op goede wijze de kennis over te dragen vanuit het inzicht in de hen toebehoort vakken. Van onszelf missen we de wijsheid om deze taken goed te kunnen volbrengen.

Bovenal moet ieder mens wijs gemaakt worden tot zaligheid. Hebben we daar kennis van? Hoe werkt God de verlossing van Zijn volk? Hoe functioneert de bekering in het leven van de "twee-mens"? Hoe krijgt Christus gestalte in het leven van de gelovige? Van nature verstaan we dit niet. In dit alles moeten we wijs gemaakt worden door Gods Woord en Geest.

Onze grootste dwaasheid is dat we in het paradijs het leven buiten God hebben verkozen. Door die val kennen we God niet, hebben we geen zicht op Zijn heilswerk en is er geen plaats voor de verdiensten van Christus.

"Indien iemand van u wijsheid ontbreekt" – we hebben allemaal gebrek aan deze wijsheid! Je kunt geleerd zijn, zelfs hoogleraar in de theologie, en toch de ware wijsheid missen. Het gaat om de levenswijsheid in de vreze des Heeren. Hoe onderken je Gods leiding met Zijn kerk? De jodenchristenen aan wie Jacobus schrijft kennen veel strijd en problemen. Ze maken veel beproevingen mee. Om dan toch te vertrouwen dat de Heere er bij is en alles in Zijn hand houdt, om dan in verzoeking te volharden in het geloof – daarvoor is wijsheid nodig. Het juiste zicht op Gods leiding en bedoeling. Die wijsheid bezitten we niet van onszelf.

Er is geen waar geloof zonder beproeving. Want Gods werk moet aan het licht komen. Wat hebben we daarvoor wijsheid nodig, om het kruis te dragen en de beproeving te doorstaan! Om in te zien: God staat er

boven en wil het heiligen. Dan is er wijsheid nodig om te volharden en zo tot geestelijke rijpheid te komen. Wat hebben we het vaak moeilijk om tegenslag te verwerken en teleurstelling te aanvaarden. Geen inzicht en doorzicht. Dan weet ik niet hoe het verder moet. Ik doorzie niet wat God hier mee wil. Het ontbreekt me aan wijsheid!

Ook in geestelijk opzicht kom ik wijsheid te kort: hoe krijg ik ware zondekennis? Wanneer kan ik van de enige troost getuigen? Kreeg ik maar zekerheid! En je mist het juiste zicht op de genade en leiding van God.

Volgens de kerkorde heeft een hoogleraar de taak om de Heilige Schrift uit te leggen en de zuivere leer te verdedigen. Wat is daarvoor wijsheid nodig, inzicht in de samenhang van Gods heilsopenbaring.

Achtergronden van dwalingen doorzien, onderscheiden wat de betekenis van Gods woord is, wat is naar de zin van Gods Geest? Wie is hiertoe bekwaam?

Het ontbreken van wijsheid is schuld. Want de oorzaak is onze dwaasheid! Toch wordt voor zulken de weg gewezen om wijs te worden: bid de Heere!

2. Het gebed om die wijsheid.

Jacobus wekt op: begeer die wijsheid van God! Vraag het van de Heere. Ook Salomo heeft dat gedaan. De Heere verscheen aan Salomo: begeer wat Ik u geven zal! Een ruim aanbod. De Heere stelt geen beperking. Salomo had om rijkdom kunnen vragen, eer en macht. Maar hij vraagt: geef me wijsheid en wetenschap!

Salomo overziet zijn grote taak – bij het leiding geven aan Israël, moet hij recht spreken. Daarvoor is inzicht nodig, het vermogen om te onderscheiden tussen goed en kwaad. Dat vraagt hij van de Heere.

Br. Baars is geroepen tot een verantwoordelijke taak. Hij moet Gods Woord onderwijzen. Laat dat bid-dend gebeuren. De Heere vragen om de nodige wijsheid. Geeft U me kennis van Uw genade en wegen. Geef me inzicht in Uw Woord, wijsheid om dat Woord te vertolken, temidden van allerlei opvattingen in de theologie. Dat ieder in ootmoed de Heere mag bidden om wijsheid tot zaligheid, hoe ik met God word verzoend, hoe de weldadigheid van Christus mijn deel kan zijn. Dat ik leven mag van Zijn genade.

Salomo bidt om wijsheid om voor dit volk te kunnen uitgaan en ingaan.

Dat is het volk van Gods verbond; dat volk moet geleid worden in overeenstemming met Gods wil. Salomo mag niet regeren volgens eigen inzicht. Hij mag niet handelen volgens eigen wetten. De koningen van andere volken waren uit op eigen eer en het volk was er om hen te dienen. Maar Salomo beseft: ik moet het volk dienen, in de kracht en tot de eer van God! En dat kan hij niet uit zichzelf. Vandaar het gebed: geeft U me wijsheid!

We zijn een kerkelijke opleiding; predikanten en werkers in Gods Koninkrijk worden toegerust om gelovigen te dienen. Laten we aan onze universiteit dit voor ogen hebben. Het gaat er om dat zij goed worden opgeleid. Dat zij Gods kerk mogen dienen. Dus niet eigen eer of voordeel zoeken, maar dat ik dienstbaar mag zijn! Geeft U me daarvoor wijsheid.

Salomo beseft: de Heere is Koning van dit volk. Ik moet het koningschap uitoefenen in gebondenheid aan Zijn Woord. Zijn eigen onbekwaamheid spreekt hij uit voor de Heere. Wie zou dit Uw groot volk kunnen richten? Waar leeft het gebed om wijsheid? Als je er gebrek aan krijgt, als je inziet: het ontbreekt mij. Wat een bemoedigende nodiging is het dan: begeer het van God. Zij die dwaas zijn in zichzelf en niet weten hoe het moet, mogen het van de Heere vragen.

Dit bidden is vrucht van Gods heilsoopenbaring. Uit onszelf doen we het niet. Gods Geest werkt het in de zondaar dat hij om die wijsheid gaat vragen. Door ontdekkend licht ga je zien: het leven zonder God is dwaas. Laat het dan op ons hart gebonden zijn: leer me naar Uw wil te handelen! Dan word ik nooit de man met de titel die het zo goed weet. Tegenover de Heere altijd in het gemis, want bij het verklaren van Gods Woord kom je altijd weer voor de onmogelijkheid te staan. Wat krijgen we Gods Geest dan nodig om te vragen: wat betekent dit Woord? Het is genade dat je er dan om mag vragen.

Begeer het van God. Het is een vragen met aandrang. Vanuit de sterke behoefte, maakt U het mij bekend, anders blijf ik in mijn dwaasheid! Dringen we sterk aan bij de Heere? Hoe meer je studeert in Gods Woord, des te meer de begeerte: dat Uw Geest mij ware wijsheid lere!

Wie gelovig mag bidden om die wijsheid, zal het ontvangen, want God geeft mild en zonder verwijt.

3. Het geschenk van die wijsheid.

Jacobus schrijft in zekerheid: zij zal hem gegeven worden. Deze belofte is gegrond in het werk van Christus. Door Zijn verdienste is God de gevende God. Het geven hoort bij Hem. Want Hij heeft zelfs Zijn eigen Zoon niet gespaard. Zal Hij ons met Hem niet alle dingen schenken? Om het volbrachte werk van de Borg, geeft God mild en zonder verwijt. De Heere zou terecht ons verwijten kunnen maken: weet je het nu nog niet? Maar Hij doet het niet, Hij schenkt steeds wijsheid op het gebed. Dat is een wonder voor een dwaas in zichzelf. Christus is de wijsheid Gods. Jezus heeft in Zijn zondaarsliefde een volmaakt werk gedaan door te sterven aan het kruis. Is dat nu wijs? Niet de macht grijpen maar het lijden aanvaarden!? Hier vergaat de wijsheid der wereld. Het kruis spreekt toch van zinloosheid, aan het kruis is toch alleen voor een dwaas plaats? Als Gods Geest ons verlicht, gaan we verstaan: Jezus geeft daar Zichzelf, Hij brengt het offer en Zijn bloed tot verlossing van Zijn volk. Zo is Hij de borg en Zaligmaker. Hier is de wijsheid! Dit is Zijn gave! Het behaagt God door het kruisevangelie zondaren zalig te maken. Dan beleef je eigen dwaasheid; er is ergernis aan het kruis! Zalig als dat door genade wordt doorbroken.

Het wordt een wonder: God maakt een dwaas mens wijs. Want aan Jezus heeft God al mijn dwaasheden verweten! Dan leer ik Gods wil verstaan. Hij kastijdt ieder die Hij lief heeft. Hij doet alles meewerken ten goede. Dan komt er vreugde als je in beproeving verkeert. Laat Hem besturen, waken, het is wijsheid wat Hij doet.

Dwazen kunnen nog wijs worden. Zo word ik door het kruis geworpen op Zijn gerechtigheid. Dan moet ik het van dat geschenk, die leiding en dat inzicht dat de Heere geeft, hebben. Met wat de Heere geeft word ik nooit wijs in eigen oog. Ik word dwazer in mezelf en de wijsheid van God wordt me dierbaar.

Bedrijft men in Apeldoorn nog theologie in gebondenheid aan Schrift en belijdenis? Is dat niet achterhaald? Integendeel, als we de betrouwbaarheid van de Schrift loslaten-wat wijsheid zouden we hebben? Als we dit geschenk als een genadegave mogen kennen, stellen we onze wetenschapsbeoefening in dienst van de Gekruisigde.

Dat raakt het hart. Want als Salomo moet recht spreken tussen die twee

moeders, zegt hij: snijdt dat kind in twee stukken! Waarom handelt hij zo? God geeft hem inzicht in het moederschap. Zo vindt hij de weg naar het moederhart!

Dat is de zegen van dit geschenk. Samen theologie bedrijven als zaak van verstand en hart, van wetenschap en vroomheid beide. Gevormd door Gods wijsheid dienstbaar zijn aan Zijn Koninkrijk.

Van Zijn kant houdt de Heere in Zijn gave niets achter, wij mogen ook onbeperkt bidden om Zijn wijsheid. De Heere geeft graag want Hij wil zondaren wijs maken tot zaligheid. Mag die vreugde het geheim zijn van onze opleiding? Met blijdschap die wijsheid van God betrachten: in niets anders roemen dan in het kruis van Christus. Dan zullen we in het hemelse koor met aanbidding mogen getuigen: de lof en heerlijkheid, de lof en dankzegging zij onze God in alle eeuwigheid! Amen.

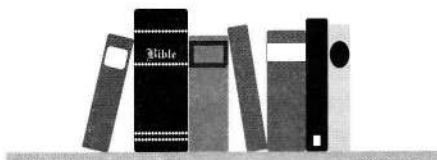
J.P. Boiten

HET EVANGELIE VAN JESUS CHRISTUS IN POLEN

Op D.V. zaterdag 19 maart a.s. organiseert Stichting In de Rechte Straat haar jaarlijkse Ontmoetingsdag in Hoevelaken. Vanaf 9.30 uur is de zaal open en wordt er koffie geschonken, waarna om 10.00 uur de dag wordt geopend door de voorzitter van IRS, ds. C. Westerink.

Een dag van bezinning, ontspanning én ontmoeting. Bestuur en comitésleden, comitésleden onderling, maar ook belangstellenden worden zo in de gelegenheid gesteld elkaar te ontmoeten. Het thema voor deze dag is: Ik schaam mij het Evangelie niet. De Poolse veldwerker van IRS Pedro Snoeijer zal dit thema belichten vanuit de Poolse r.-k. context. Daarbij zal hij ingaan op de kenmerken van het rooms-katholicisme in Polen, op de positie van de protestantse kerken en in hoeverre er in Polen voedingsbodem is voor het werk van de zusterorganisatie Augustinus. Hierna vindt er een videopresentatie van het werk van IRS plaats. Na de lunchpauze verzorgt ds. T. Vanhuyse uit België een toespraak over het deelt thema: Het Evangelie, een kracht Gods. Er is ruimte voor het stellen van vragen en ook wordt er tijd ingelast voor zang

begeleid door verschillende instrumentalisten. De dag wordt om ongeveer 14.30 uur afgesloten door de plaatselijke hervormde predikant ds. G. Wassinkmaat. De lokatie is de aula van het Van Lodensteincollege, Zuiderinslag 1 te Hoevelaken. U wordt verzocht zelf een lunchpakketje mee te brengen. Voor koffie, thee en soep wordt gezorgd. Voor informatie: 0318-431298. Van harte welkom!

BOEKBESPREKINGEN

Wij gedenken Uw weldadigheid, Uitgave van de kerkenraad van de Christelijke Gereformeerde Kerk te Alphen aan den Rijn, 324 blz., € 20,00 exclusief verzendkosten, te bestellen bij Linette van Voorst-Alderliesten, telefoon 0172-243678, e-mail: henl.van.vorst@12move.nl. Ondertitel: Een eeuw Christelijke Gereformeerde Kerk in Alphen aan den Rijn.

In 1900 werd de Christelijke Gereformeerde Kerk van Alphen aan den Rijn geïnstitueerd. Het samenstellen van het herdenkingsboek heeft meer tijd gekost dan aanvankelijk werd gedacht. Men is nauwkeurig te werk gegaan bij het nazoeken van alle gegevens. Veel werk is verzet om alles na te speuren en ordelijk weer te geven. Bovendien stagneerde het werk aan dit boek door droevige, verdrieti-ge ontwikkelingen in 2002. Maar na deze donkere periode is het werk aan het herdenkingsboek voortgezet, zodat eind 2004 het gedenkboek gereed mocht zijn.

Na een ten geleide en een verantwoording wordt de geschiedenis van de Christelijke Gereformeerde kerk te Alphen aan den Rijn getekend. Dan volgen er twee korte bijdragen van ds. G. Hamstra en ds. L.W. van der Meij. Ook is een lijst opgenomen van beroepen predikanten, van ouderlingen en diakenen, van organisten en kosteren die de gemeente gediend hebben. Tenslotte een korte levensloop en predikatie van predikanten die de gemeente hebben gediend: Ds. D.J. van Brummen, ds. J.D. Barth, ds. P. Zwier, ds. W. Baaij, ds. M.S. Roos, ds. R. Kok, ds. P. Sneep, ds. G.

Hamstra, ds. L.W. van der Meij en ds. E. Hakvoort (herdenkingspreek 100 jarig bestaan van de gemeente te Alphen aan den Rijn). Een goede zaak dat van ieder van de predikanten een preek is opgenomen. We hebben het keurig uitgevoerde boek met belangstelling doorgenomen. De Heere heeft in de loop der jaren Zijn weldadigheid betoond aan de gemeente van Alphen aan den Rijn. We kennen deze gemeente al heel wat jaren. We herinneren ons meerderen uit deze gemeente die nu mogen juichen voor Gods troon. 's Avonds uit de kerk kwamen zij op het logeeraadres, het huis van de fam. Beukers. Dan mocht tot roem van Gods genade verhaald worden wat de Heere aan de ziel had gedaan. Veel heeft bijvoorbeeld wijlen br. Joh. Van der Lee mogen betekenen voor de zondagsschool, voor kerkenraad en gemeente. Tot op zeer hoge leeftijd mocht hij het ambt van ouderling bekleden. Meer dan eens heeft hij verteld dat ds. J.D. Barth op een derde beroep vanuit Werkendam naar Alphen aan den Rijn is gekomen. Wie lid is of lid is geweest van de gemeente van Alphen aan den Rijn of er anderszins banden mee heeft of herinneringen aan heeft, doet er goed aan dit boek aan te schaffen. Moge de Heere ook in de toekomst zijn weldadigheid in rijke mate aan deze gemeente betonen. Zegene de Heere daartoe de arbeid van ds. G. Bouw die daar nu mag dienen als herder en leraar.

Jan van Reenen, De komst van de Statenbijbel, 133 blz., Uitgave De Banier, Utrecht.

Gezien het feit dat onlangs de Gereformeerde Bijbel Stichting de Statenbijbel met kanttekeningen opnieuw heeft uitgegeven is het een goede zaak voor de jeugd om kennis te nemen van de geschiedenis van het ontstaan van deze Bijbel. Het nu verschenen boek kan daartoe een goed middel zijn. Op de Synode van Dordrecht (1618- 1619) wordt besloten tot het opnieuw vertalen van de Bijbel in het Nederlands. De Staten van Holland hebben dit vertaalproject betaald. Het kostte in die tijd 75.000 gulden. Het boek geeft veel verduidelijkende informatie in de aantekeningen aan de kant. Op blz. 133 zijn een aantal jaartallen opgenomen. Na lezing van het boek kom ik tot de conclusie dat er twee vormen van schrijven zijn gehanteerd. Er zijn verhalende gedeelten waarin zonder dat de geschiedenis geweld wordt aangedaan de fantasie van de schrijver ruimte wordt geboden en er zijn informatieve gedeelten die tamelijk pittig zijn om door te nemen. Maar deze opmerking doet niets af aan onze waardering voor het nu verschenen boek dat veel feiten en achtergrondinformatie biedt. Jaap Kramer heeft de zwart-wit illustraties verzorgd.

PETER WILDEMAN EN HET DUO FRIENDS

KOMEN NAAR DE PNIELKERK AAN DE TUINSTRAAT IN VEENENDAAL
(bij horlogerie van Manen)

OP ZATERDAG 19 FEBRUARI A.S.

AANVANG 19,30 UUR

PETER WILDEMAN ORGEL EN PIANO
CORRIE WIELINK VIOOL
GERLINDA VAN DEN BERG PANFLUIT EN PIANO

EEN INSTRUMENTAAL SHAARE ZEDEK CONCERT
MET RUIME GELEGENHEID TOT HET SAMEN ZINGEN VAN
PSALMEN ONDER MUZIKALE BEGELEIDING VAN DE CONCERTGEVERS.

ALGHELE LEIDING DE HEER H. VAN DEN HERIK
OUD BESTUURSLID SHAARE ZEDEK.

DE TOEGANG IS GRATIS.

ER WORDT EEN COLECTE GEHOUDEN
VOOR HET SHAARE ZEDEK ZIEKENHUIS IN JERUZALEM

De kerkenraad van de Christelijke Gereformeerde Kerk "Beth-El" te Sliedrecht bericht u met vreugde en dankbaarheid aan de Heere dat haar predikant

Ds. J.P. Boiten

op D.V. 15 februari hoopt te gedenken dat hij 25 jaar geleden in het ambt van dienaar des Woords is bevestigd. Tevens hebben ds. en mevrouw Boiten 25 januari herdacht dat zij 25 jaar getrouwd waren.

Het is de hartelijke wens van kerkenraad en gemeente dat de Heere hen met hun kinderen nog vele jaren sparen wil.

Wij nodigen u van harte uit voor de herdenkingsdienst die zal worden gehouden D.V. zaterdag 5 maart, aanvang 14.00 uur. Deze dienst zal plaatsvinden in de Christelijke Gereformeerde Kerk "Beth-El", Kerkbuurt 72 te Sliedrecht. Aansluitend zal er tot 18.00 uur een receptie worden gehouden in de bovenzaal van genoemd kerkgebouw.

Namens de kerkenraad,
Ds. A. van der Zwan, 2e preses
C.P. den Bok, scriba

Het adres van familie Boiten is:
Rivierdijk 759, 3361 BV, Sliedrecht.

Sliedrecht, februari 2005

Vakantie op Texel

Rust en ruimte
alle jaargetijden
in eigen sfeer

Bel 0222 31 83 91

Op Chr. camping te Hardenberg

6 PERSOONS STACARAVAN.

In juni ouderenweken,
2 weken huren,
1 week gratis.

Tel. 035-5420622

't Boekendal

Winkelcentrum Urkerhard
Nagel 48, 8321 RG Urk

Tel: 0527 - 682110 Fax 0527 - 688668

**Boeken & Bijbels
CD's en Bladmuziek
Schoolartikelen
Kadoartikelen
Kopieerservice
Wenskaarten**

Verzending door heel Nederland

Kom over en help

Winterhulp Oost-Europa

Met een
lege maag
bij een
koude kachel

Voor € 10,- vult u de boodschappentas van een arm gezin in Oost-Europa!

De armoede in Oost-Europa is groot. Honger en kou bedreigen duizenden arme gezinnen, ouderen en alleenstaanden in Bulgarije, Moldavië, Oekraïne, Roemenië, Servië en Wit-Rusland. *Kom over en help* geeft winterhulp via de kerken. De hulp bestaat uit geld voor verwarming, voedsel, kleding, medicijnen en christelijke lectuur.

Help mee! Voor € 10,- vult u de boodschappentas van een arm gezin of oudere in Oost-Europa. Met vijf tassen helpt u hen de hele winter door.

Gebruik het formulier op www.winterhulp.nl of maak uw gift over op **giro 35 35 181** o.v.v. winterhulp.

Laat ze niet in de kou staan!

Onze winterhulp is afgestemd met die van Stichting Hulp Oost-Europa, zodat er geen overlap in de hulpverlening is.

Postbus 138 • 3860 AC Nijkerk • T (033) 246 32 08
info@komoverenhelp.nl • www.komoverenhelp.nl
Postbank: 35 35 181 • Rabo: 16.10.04.555

Westkapelle,
Vakantiehuis en stacaravans
nabij het Zeeuwse strand.
Tel. 0118-571441.